

ΒΛΑΝΤΙΜΙΡ ΝΑΜΠΟΚΟΦ

Το πρωτότυπο της Λόρας
(ο θάνατος είναι διασκέδαση)

μυθιστόρημα σε σπαράγματα

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Ντμίτρι Ναμπόκοφ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
Νίνα Μπούρη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ντμίτρι Ναμπόκοφ

Ένα από τα πιο καλοφυλαγμένα μυστικά της λογοτεχνίας, το ανολοκλήρωτο αριστούργημα ενός μεγάλου συγγραφέα που παρέμεινε κλειδωμένο στα χρηματοκιβώτια μιας ελβετικής τράπεζας για πάνω από τρεις δεκαετίες.

Independent on Sunday

Το αριστούργημα που παραλίγο να καταστραφεί, από την πένα ενός από τους σπουδαιότερους συγγραφείς του εικοστού αιώνα

Ο Φίλιπ Γουάιλντ, άντρας με ευφυΐα, πνεύμα, περιουσία και πελώριο όγκο, είναι συνηθισμένος να υπομένει απανωτές ταπεινώσεις από τη σύζυγό του — τη νεαρή λιγνή και ελαφρών ηθών Φλόρα. Στο μυθιστόρημα που έγραψε κάποιος από τους εραστές της και το έδωσε στον γιατρό, ένα «εξοργιστικό αριστούργημα» που καταγράφει τις απιστίες της, εμφανίζεται ως *Η Δόρα μου*. Εξευτελισμένος, ο Γουάιλντ εξακολουθεί να βρίσκει χαρά στη ζωή παραδινόμενος στην αυτοεξόντωσή του, ξεκινώντας από το σδήσιμοτην αφαίρεση των δαχτύλων των ποδιών του.

Ο Ναμπόκοφ, επειδή προαισθανόταν ότι δε θα κατόρθωνε να ολοκληρώσει *Το πρωτότυπο της Δόρας*, άφησε ρητές οδηγίες να κάψουν το χειρόγραφο μετά τον θάνατό του. Επί τριάντα χρόνια η γυναίκα του, και αργότερα ο γιος του, ο Ντμίτρι, συζητούσαν αν θα έπρεπε να σεβαστούν την επιθυμία του συγγραφέα. Αυτό το μυθιστόρημα —που παραλίγο να καταστραφεί— παρουσιάζεται τώρα για πρώτη φορά και συνοδεύεται από μια εισαγωγή του Ντμίτρι Ναμπόκοφ που αφορά το τελευταίο σπουδαίο βιβλίο του πατέρα του και τη δύσκολη απόφασή του να το εκδώσει.

Στα 1977, τον καιρό που η χλιαρή άνοιξη έκανε την είσοδό της στην παραλίμνια Ελβετία, επέστρεψα άρον άρον από το εξωτερικό για να βρεθώ στο προσκεφάλι του πατέρα μου σε μια κλινική της Λοζάννης. Καθώς ανάρρωνε από μια εγχείριση, ρουτίνας υποτίθεται, προσβλήθηκε από κάποια ενδονοσοκομειακή λοίμωξη που εξασθένησε πάρα πολύ το ανοσοποιητικό του. Χειροτέρευε· κι όμως οι γιατροί είχαν αγνοήσει ολοφάνερα προειδοποιητικά σημάδια επιδείνωσης, όπως τα μειωμένα επίπεδα καλίου και νατρίου στο αίμα του. Αν θέλαμε να κρατηθεί στη ζωή, έπρεπε οπωσδήποτε να παρέμβω.

Αμέσως κανονίσαμε να διακομιστεί στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο της Λοζάννης, κι εκεί άρχισε η μακρά και βασανιστική έρευνα προκειμένου να βρεθεί το βλαβερό μικρόβιο.

Ο πατέρας μου είχε πέσει σε μια λοφοπλαγιά στο Νταβός ενώ ασχολιόταν με το αγαπημένο του χόμπι, την εντομολογία, και είχε σκαλώσει σε μια άβολη στάση στην απόκρημνη πλευρά του λόφου, ενώ οι τουρίστες από το τελεφερίκ, νομίζοντας ότι τους κάνει πλάκα, χαχάνιζαν καθώς τον έβλεπαν να καλεί σε βοήθεια και να ανεμίζει την απόχρη. Η στενομυαλιά του υπαλλήλου είναι ανελέητη: λίγο αργότερα το προσωπικό του ξενοδοχείου τον επέπληξε επειδή μπήκε τρεκλίζοντας στη ρεσεψιόν με μισοκατεβασμένο σορτς, υποβασταζόμενος από δύο γκρουμ.

Ενδεχομένως τα γεγονότα να μη συνδέονται μεταξύ τους, αλλά από το 1975, πουόταν συνέβη αυτό το περιστατικό, ξεκίνησε μια περίοδος ασθένειας που ποτέ δεν υποχώρησε εντελώς έως εκείνες τις φρικτές μέρες στη Λοζάννη. Εν τω μεταξύ ο πατέρας

έκανε αρκετές διστακτικές απόπειρες να επιστρέψει στην προηγούμενη ζωή του στο ξενοδοχείο Montreux Palace, από την οποία μου έρχονται στο νου μεγαλειώδεις αναμνήσεις καθώς διαβάζω σε μια βλακώδη βιογραφία στο διαδίκτυο ότι με την επιτυχία της Λολίτας «δεν πήραν τα μυαλά του αέρα και εξακολούθησε να μένει σ' ένα άθλιο ελβετικό ξενοδοχείο». (Τα πλάγια δικά μου.)

Όμως ο Ναμπόκοφ είχε αρχίσει πράγματι να χάνει τη σωματική του μεγαλοπρέπεια. Η σχεδόν δίμετρη κορμοστασιά του έγειρε λιγάκι, ενώ τα βήματά του στις όχθες της λίμνης έγιναν μικρά και ασταθή.

Παρ' όλα αυτά, δε σταμάτησε να γράφει. Δούλευε ένα μυθιστόρημα που είχε αρχίσει το 1975 —εκείνη την κρίσιμη χρονιά—, ένα αριστούργημα σε εμβρυϊκό στάδιο, από το οποίο μικροί θύλακες ευφυΐας ξεπρόβαλλαν εδώ κι εκεί από το κουκούλι τους στις πανταχού παρούσες κάρτες ευρετηρίου του. Σπάνια συζητούσε τις λεπτομέρειες αυτού που έγραφε, αλλά, διαισθανόμενος ίσως ότι οι ευκαιρίες να τις αποκαλύψει θα ήταν μετρημένες, άρχισε να αφηγείται ορισμένες στη μητέρα μου και σε μένα. Οι κουβέντες μας μετά το φαγητό αραίωσαν κι έγιναν πιο σύντομες, κι εκείνος αποσυρόταν στο δωμάτιό του λες και διαζόταν να ολοκληρώσει το έργο του.

Λίγο αργότερα ήρθε το τελευταίο ταξίδι στο Hôpital Nestlé. Ο πατέρας ένιωθε χειρότερα. Οι εξετάσεις συνεχίστηκαν, και οι γιατροί στέκονταν στο προσκεφάλι του ξύνοντας το πιγούνι τους, ενώ του φέρονταν ολοένα και περισσότερο σαν να ήταν ετοιμοθάνατος. Τελικά το ρεύμα από το παράθυρο που ξέχασε ανοιχτό μια συναχωμένη νοσοκόμα συνήργησε στο ύστατο κρύωμά του. Η μητέρα μου κι εγώ βρισκόμασταν στο πλευρό του την ώρα που υπέκυψε με τρεις σπασμωδικούς ρόγχους στη βρογχίτιδα ενώ πνιγόταν από το φαγητό που τον πίεζα να φάει.

Δεν μας είπαν πολλά για τα ακριβή αίτια της ασθένειάς του. Ο θάνατος του σπουδαίου αυτού ανθρώπου τυλίχτηκε από αμήχανη σιωπή. Έπειτα από κάποια χρόνια, όταν θέλησα να ξεκα-

θαρίσω κάπως τα πράγματα για τη βιογραφία του, δεν κατόρθωσα να διαλευκάνω τις συνθήκες που οδήγησαν στον θάνατό του.

Μάλιστα, μερικά απόρρητα οικογενειακά ζητήματα τα πληροφορήθηκα μόνο όταν η ζωή του πατέρα μου έκλεινε τον κύκλο της. Σε αυτά συγκαταλεγόταν και η ρητή εντολή να καταστρέψουμε το χειρόγραφο του *Πρωτοτύπου της Λόρας* αν πέθαινε πριν το ολοκληρώσει. Κάποια άτομα με περιορισμένη φαντασία, τα οποία επιμένουν να προσθέτουν τις εικασίες τους στη δίνη των υποθέσεων που έχει καταπιεί το μισοτελειωμένο έργο, αντιμετώπισαν με χλεύη την ιδέα ότι ένας καταδικασμένος καλλιτέχνης ίσως αποφασίσει για κάποιο λόγο να καταστρέψει ένα έργο του αντί να το αφήσει να ζήσει περισσότερο από κείνον.

Ένας συγγραφέας μπορεί να είναι σοβαρά άρρωστος, ακόμα και ετοιμοθάνατος, και παρ' όλα αυτά να συνεχίζει απεγνωσμένα τον αγώνα του ενάντια στη Μοίρα μέχρι τελευταίας ρανίδος, αλλά να χάνει, παρά τις επιδιώξεις επιμονή του να κερδίσει. Μπορεί ακόμα να του χαλάσει τα σχέδια ένα τυχαίο συμβάν ή η παρέμβαση άλλων, όπως είχε γίνει πριν από πολλά χρόνια, τότε που ο Ναμπόκοφ πήγαινε προς τον αποτεφρωτήρα με το χειρόγραφο της *Λολίτας* υπό μάλης και η γυναίκα του του το άρπαξε από τα χέρια.

* * *

Η απόχρωση του εντυπωσιακού αντικειμένου που εγώ, παιδάκι έξι χρόνων τότε, ξεχώρισα με δυσπιστία μέσα στον κτιριακό κυκλώνα της παραθαλάσσιας Σαιν Ναζαίρ αποτυπώθηκε αλλιώς στη μνήμη του πατέρα μου και αλλιώς στη δική μου. Ήταν το τεράστιο φουγάρο του Champlain, που περίμενε να μας μεταφέρει στη Νέα Υόρκη. Εγώ το θυμάμαι ανοιχτό κίτρινο, ενώ ο πατέρας, στην κατακλείδα του *Μίλησε, μνήμη*, ισχυρίζεται ότι ήταν λευκό.

Θα επιμείνω όμως στη δική μου εικόνα, παρά τα στοιχεία που έχουν ξετρυπώσει οι ερευνητές από τα ιστορικά αρχεία των Γαλλικών Γραμμών. Εξίσου βέβαιος είμαι και για τα χρώματα που είχε το τελευταίο μου όνειρο επάνω στο πλοίο ενώ πλησιάζαμε στην Αμερική: αντί για τους συναρπαστικούς ουρανοξύστες που μου υπόσχονταν οι γονείς μου ονειρεύτηκα μια άθλια χαμηλή Νέα Υόρκη, βαμμένη με διάφορες αποχρώσεις ενός καταθλιπτικού γκριζου. Αμέσως μετά την αποβίβασή μας είδαμε δύο διαφορετικές όψεις της Αμερικής: από τη μια ένα μικρό φλασκό κοινιάκ έκανε φτερά από τις αποσκευές μας κατά τη διάρκεια του ελέγχου στο τελωνείο και από την άλλη ο πατέρας μου (ή μήπως η μητέρα μου; Η μνήμη μου μερικές φορές τούς συγχέει) επιχείρησε να πληρώσει τον ταξιτζή που μας μετέφερε στον προορισμό μας δίνοντάς του όσα χρήματα είχε μέσα στο πορτοφόλι του —ένα χαρτονόμισμα των εκατό δολαρίων, νόμισμα που μας ήταν ξένο ακόμα—, αλλά ο έντιμος σοφέρ το αρνήθηκε αμέσως, χαρίζοντάς μας ένα χαμόγελο γεμάτο κατανόηση.

Πριν εγκαταλείψουμε την Ευρώπη, είχα μάθει πολύ λίγα για τη «δουλειά» που έκανε ο πατέρας μου. Ακόμα και η λέξη «συγγραφέας» δε μου έλεγε πολλά πράγματα. Μόνο στις τυχαίες ιστοριούλες που μου διηγιόταν για να κοιμηθώ ίσως αναγνωρίσω εκ των υστέρων μια πρόγευση του βιβλίου που δούλευε κάθε φορά. Η έννοια «βιβλίο» ενσαρκωνόταν στους πολυάριθμους κόκκινους δερματόδετους τόμους που θαύμαζα στα επάνω ράφια του γραφείου διάφορων οικογενειακών φίλων. Τους έβρισκα «ορεκτικούς», όπως θα λέγαμε στα ρωσικά. Αλλά το πρώτο μου «ανάγνωσμα» ήταν η *Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων*, που την είχε μεταφράσει στα ρωσικά ο πατέρας μου και μου τη διάβαζε η μητέρα μου.

Ταξιδέψαμε στις ηλιόλουστες ακτές της Ριβιέρας, και τελικά μπαρκάραμε για Νέα Υόρκη. Εκεί, μετά την πρώτη μέρα στο σχολείο Γουόλτ Γουίτμαν, που πια δε λειτουργεί, ανακοίνωσα στη μητέρα μου ότι είχα μάθει αγγλικά. Στην πραγματικό-

τητα τα αγγλικά τα έμαθα σταδιακά και αποτέλεσαν για μένα το πιο αγαπημένο και πιο ευέλικτο μέσο έκφρασης. Πάντα θα καμαρώνω όμως, γιατί είμαι το μοναδικό παιδί στον κόσμο που έμαθε στοιχειώδη ρωσικά, με βιβλία και τα λοιπά, από τον Βλαντιμίρ Ναμπόκοφ.

Ο πατέρας μου έκανε κι αυτός τη δική του μετάβαση. Παρ' ότι είχε μεγαλώσει ως «απολύτως φυσιολογικό τρίγλωσσο παιδί», δυσκολεύτηκε πολύ να εγκαταλείψει τα «πλούσια, αβίαστα ρωσικά του» για μια νέα γλώσσα: όχι για τα αγγλικά που μιλούσε στο σπίτι με τον αγγλόφωνο πατέρα του, αλλά για ένα εργαλείο εξίσου εκφραστικό, ευάγωγο και ποιητικό με τη μητρική του γλώσσα, που την είχε κατακτήσει σε βάθος. Η αληθινή ζωή του *Σεμπάστιαν Νάιτ*, το πρώτο μυθιστόρημα που έγραψε στα αγγλικά, του προκάλεσε έντονες αμφιβολίες και πόνο, καθώς εγκατέλειπε τα πολυαγαπημένα του ρωσικά, την «Πιο μελίρρυτη απ' όλες τις γλώσσες», όπως ονόμασε ένα ποίημα στα αγγλικά που δημοσιεύτηκε αργότερα (το 1947) στο *Atlantic Monthly*. Εν τω μεταξύ, κατά τη διάρκεια της μετάβασης στη νέα γλώσσα και λίγο πριν μεταναστεύσουμε στην Αμερική, ο Ναμπόκοφ έγραψε το τελευταίο του σημαντικό αυτοτελές πεζογράφημα στα ρωσικά (με άλλα λόγια, όχι απόσπασμα κάποιου μισοτελειωμένου έργου ούτε ρώσικη εκδοχή ενός ήδη υπάρχοντος): τη νουβέλα *Ο γητευτής* [*Volshebnik*], η οποία ήταν κατά κάποιον τρόπο πρόδρομος της *Λολίτας*. Ο πατέρας μου νόμιζε ότι το χειρόγραφο είχε χαθεί ή καταστραφεί και ότι η *Λολίτα* είχε απομυζήσει όλη τη δημιουργική ουσία της νουβέλας αυτής. Θυμόταν ότι το είχε διαβάσει σε μια παρέα φίλων κάποια βραδιά στο Παρίσι, ενώ οι μπλε κόλμες χαρτί για τη συσκώτιση τούους προστάτευαν από τις βόμβες των ναζί. Όταν τελικά το ξαναβρήκε, το μελέτησε με τη γυναίκα του, και το 1959 αποφάσισαν ότι θα ήταν καλλιτεχνικά ορθό να «μεταφραστεί στα αγγλικά από τους Ναμπόκοφ» και να εκδοθεί.

Τελικά το χειρόγραφο εκδόθηκε δέκα χρόνια μετά τον θά-

νατό του, και η έκδοση της Λολίτας προηγήθηκε της έκδοσης του προδρόμου της. Αρκετοί Αμερικανοί εκδότες, φοβούμενοι τις αντιδράσεις λόγω του ευαίσθητου θέματος που πραγματευόταν, δεν την άγγιζαν καν. Ο Ναμπόκοφ, πεπεισμένος ότι η Λολίτα θα έπεφτε πάντα θύμα παρεξήγησης, είχε αποφασίσει να καταστρέψει το χειρόγραφο, και το μόνο που το έσωσε από το να γίνει κάρβουνο στον αποτεφρωτήρα μας στην Ίθακα ήταν και τις δύο φορές η παρέμβαση της Βέρας Ναμπόκοφ.

Εντέλει, δίχως να γνωρίζει την ύποπτη φήμη του εκδότη, ο Ναμπόκοφ συναίνεσε στην πρόταση ενός ατζέντη να δώσει τη Λολίτα στον εκδοτικό οίκο Olympia Press του Μορίς Ζιροντιά. Και χάρη στο εγκώμιο που της έπλεξε ο Γκράχαμ Γκριν, η Λολίτα άφησε πίσω της τους ευτελείς τροπικούς του Καρκίνου και του Αιγόκερω —που κληρονόμησε ο Ζιροντιά από τον πατέρα του και τον οίκο Obelisk— και τα πιο πορνογραφικά προϊόντα του Olympia και, σύμφωνα με κάποιους, βρήκε μια θέση ανάμεσα στα καλύτερα βιβλία που γράφτηκαν ποτέ.

Μέσα στο πρωτόγονο αυτό μυθιστόρημα δρόμου απαθανατίστηκαν οι λεωφόροι και τα μοτέλ της Αμερικής του '40, ενώ αναρίθμητα ονόματα και τοποθεσίες σώζονται στα λογοπαίγνια και στους αναγραμματισμούς του Ναμπόκοφ. Το 1961 οι Ναμπόκοφ θα εγκατασταθούν στο Montreux Palace στην Ελβετία, κι εκεί, ένα από τα πρώτα τους βράδια, μια καλοπροαίρετη καμαριέρα θα πετάξει οριστικά και αμετάκλητα από έναν κάδο απορριμμάτων διακοσμημένο με πεταλούδες, δώρο κάποιου φίλου, όλο του το περιεχόμενο: μια παχιά δέσμη οδικών χαρτών των ΗΠΑ, όπου ο πατέρας μου σημείωνε σχολαστικά τους δρόμους και τις πόλεις που είχε διασχίσει με τη μητέρα μου. Επάνω τους ήταν γραμμένα σχόρια σχόλια μαζί με ονόματα και ενδιατήματα πεταλούδων. Τι κρίμα, ειδικά τώρα που ερευνητές σε διάφορες ηπείρους μελετούν τέτοιες λεπτομέρειες. Κι επίσης ήταν μεγάλο κρίμα που η πρώτη έκδοση της Λολίτας, με μια τρυφερή αφιέρωση σε μένα, κλάπηκε από ένα νεοϋορκέζικο υπόγειο και

πουλήθηκε για δυο δολάρια στον δρόμο προς το κατάλυμα ενός μεταπτυχιακού φοιτητή του Κορνέλ.

Το κάψιμο των βιβλίων θα μας καταδίωκε πάντα. Ο Ναμπόκοφ, όταν τον προσκάλεσαν να δώσει μια διάλεξη στο Χάρβαρντ για τον Δον Κιχώτη, ενώ αναγνώρισε ορισμένες αρετές του Θερβάντες, χαρακτήρισε το βιβλίο «άτεχνο» και «κυνικό». Η έκφραση «φύλλο και φτερό», που προστέθηκε έπειτα από χρόνια στην κριτική του Ναμπόκοφ, παραποιήθηκε ακόμα περισσότερο από ημι-αγράμματους δημοσιογράφους, ώπου στο τέλος έκανε την εμφάνισή της και μια γελοιογραφία που έδειχνε τον Ναμπόκοφ να κραδαίνει ένα φλεγόμενο βιβλίο στους μαθητές του, συνοδευόμενη από τις αναμενόμενες καθωσπρέπει ηθικολογίες.

Κι έτσι φτάνουμε τελικά στη Λόρα και πάλι στη φωτιά. Τους τελευταίους μήνες της ζωής του στο νοσοκομείο της Λοζάννης, ο Ναμπόκοφ δούλεψε πυρετωδώς το βιβλίο, ανεπηρέαστος από τις φάρσες των ανάληπτων, τις ερωτήσεις των καλοπροαίρετων, τις υποθέσεις των περιέργων του έξω κόσμου και τα δικά του βάσανα. Ανάμεσά τους και οι ακατάπαυστες φλεγμονές κάτω και γύρω από τα νύχια των ποδιών του. Πού και πού αισθανόταν ότι θα προτιμούσε να τα ξεφορτωθεί εντελώς από το να υποβληθεί ξανά στα αποτυχημένα πεντικιούρ που του έκαναν οι νοσοκόμες και να νιώσει την παρόρμηση να τα διορθώσει για να βρει ανακούφιση σκαλίζοντάς τα ο ίδιος παρά τον πόνο. Στη Λόρα θα αναγνωρίσουμε τον απόηχο αυτής της δυστυχίας.

Κοιτούσε τη λαϊκάδα κι έλεγε ψιθυριστά ότι κάποια πεταλούδα είχε βγει ήδη από το κουκούλι της. Αλλά δεν μπορούσε πια να κάνει μακρινούς περιπάτους στις λοφοπλαγίες με την απόχη στο χέρι δουλεύοντας συγχρόνως το βιβλίο στο μυαλό του. Το βιβλίο προχωρούσε, αλλά μέσα στον κλειστοφοβικό μικρόκοσμο ενός δωματίου στο νοσοκομείο, ενώ είχε αρχίσει ήδη να φοβάται ότι η έμπνευση και η συγκέντρωσή του δε θα κέρδιζαν την κούρσα απέναντι στην υγεία του, που χειρότερη. Τότε έκανε μια πολύ σοβαρή συζήτηση με τη γυναίκα του και την έπεισε να

κάψει το χειρόγραφο αν δεν προλάβει να ολοκληρώσει τη Λόρα πριν πεθάνει.

Ανάμεσα στις ορδές που θα μου έκαναν επίθεση, οι λιγότερο νοήμονες επιστολογράφοι θα με διαβεβαίωναν ότι, αν ένας καλλιτέχνης θέλει να καταστρέψει κάποιο έργο που του φαίνεται ατελές ή ανολοκληρώτο, λογικά θα πρέπει να προνοήσει να το κάνει πριν πεθάνει. Ξεχνούν όμως οι σοφοί ότι ο Ναμπόκοφ δεν ήθελε να κάψει *Το πρωτότυπο της Λόρας* πάση θυσία, αλλά επιθυμούσε να ζήσει αρκετά ώστε να προλάβει να τελειώσει τις λίγες κάρτες που του απέμεναν για να ολοκληρώσει τουλάχιστον ένα οριστικό προσχέδιο. Επίσης υΐπάρχει επίσης η θεωρία ότι ο Φραντς Κάφκα ανέθεσε επίτηδες στον φίλο του, τον Μαξ Μπροντ, την καταστροφή της ανατυπωμένης *Μεταμόρφωσης* και άλλων αριστουργημάτων, δημοσιευμένων και αδημοσίευστων, όπως *Ο πύργος* και *Η δίκη*, γιατί ήξερε πολύ καλά ότι δεν θα του έκανε καρδιά να τα καταστρέψει —στρατήγημα μάλλον αφελές για ένα οξύ και μεστό πνεύμα όπως ο Κάφκα— και ότι το ίδιο σκέφτηκε και ο Ναμπόκοφ όταν ανέθεσε τον αφανισμό της Λόρας στη μητέρα μου, που ήταν άφοβος, θαρραλέος και αξιόπιστος εντεταλμένος. Η αδυναμία της να εκτελέσει την αποστολή της ξεκινούσε από την αναβλητικότητα της — αναβλητικότητα λόγω ηλικίας, ανημποριάς και υπέρμετρης αγάπης.

Όταν το καθήκον ανατέθηκε σε μένα, το σκέφτηκα πάρα πολύ. Όπως έχω πει και γράφει πολλές φορές, για μένα οι γονείς μου κατά μια έννοια δεν πέθαναν, αλλά εξακολουθούν να ζουν σ' έναν ενδιαμέσο χώρο και στέκονται στο πλευρό μου έτοιμοι να μου προσφέρουν τη σκέψη ή τη συμβουλή τους για να με βοηθήσουν στις ζωτικής σημασίας αποφάσεις μου, είτε πρόκειται για την κρίσιμη *mot juste*, την κατάλληλη λέξη, είτε για κάτι πιο τετριμμένο. Δεν ήταν ανάγκη να δανειστώ το «ton bon» μου (επίτηδες αντεστραμμένο) από τους τίτλους ηλιθίων του συρμού· το είχα μάθει από την πηγή. Αν κάποιος αναγνώστης με ζωηρή φαντασία θέλει να παρομοιάσει την εμπειρία μου με μυστικι-

στικά φαινόμενα, ας το κάνει. Σ' αυτό το σταυροδρόμι αποφάσι-
σα πως, αν μπορούσε να αναθεωρήσει, ο Ναμπόκοφ δε θα ήθελε να γίνω εγώ ο Άνθρωπος από το Πόρλοκ¹ ή να επιτρέψω στη μικρή *Χουανίτα Νταρκ* —αυτός ήταν ο πρώτος πρόχειρος τίτλος της *Λολίτας*, όταν προοριζόταν για τη φωτιά— να καεί σαν σύγχρονη Ζαν ντ' Αρκ.

Στις όλο και πιο σύντομες, όλο πιο σποραδικές επιστροφές του πατέρα στο σπίτι προσπαθούσαμε να κάνουμε κουράγιο και να συνεχίσουμε να συζητάμε στο τραπέζι το βράδυ. Όμως ο μυστηριακός κόσμος της Λόρας δεν αναφέρθηκε ξανά. Εγώ και, όπως νομίζω, η μητέρα μου ξέραμε πια, από κάθε άποψη, ποιο θα ήταν το τέλος.

Πέρασε καιρός μετά τον θάνατο του πατέρα μου πριν κατορθώσω να ανοίξω το κουτί με τις κάρτες του. Έπρεπε να διασχίσω ένα ασφυκτικό φράγμα πόνου για να αγγίξω τις κάρτες που με τόση αγάπη είχε ταξινομήσει και ανακατέψει. Το διάβασα για πρώτη φορά έπειτα από αρκετές προσπάθειες κατά τη διάρκεια κάποιας νοσηλείας μου στο νοσοκομείο· ήταν πρωτοφανές σε δομή και στιλ, παρ' ότι ημιτελές, γραμμένο στην «πιο μελίσρυντη απ' όλες τις γλώσσες» — όπως είχε γίνει πλέον η αγγλική για τον Ναμπόκοφ. Ανέλαβα με ζήλο την ταξινόμηση, την προετοιμασία και τέλος την υπαγόρευση του προκαταρκτικού αντιτύπου στην πιστή μου γραμματέα, την Κριστιάν Γκαλλικέρ. Η

¹ Person from Porlock: Ο Άνθρωπος από το Πόρλοκ ήταν ένας ανεπιθύμητος επισκέπτης που διέκοψε τον Σάμιουελ Τέιλορ Κόουλριτζ την ώρα που συνέθετε το ποίημα «Κούμπλα Χαν». Ο Κόουλριτζ ισχυριζόταν ότι είχε δει το ποίημα στον ύπνο του και πως, όταν ξύπνησε, άρχισε να το καταγράφει, αλλά ο επισκέπτης τον διέκοψε. Ο «Κούμπλα Χαν», που αριθμεί 54 στίχους, δεν ολοκληρώθηκε ποτέ. Έτσι, η έκφραση «Άνθρωπος από το Πόρλοκ» ή σκέτο «Πόρλοκ» χρησιμοποιείται στα αγγλικά για να δηλώσει τον ανεπιθύμητο επισκέπτη που διακόπτει τον δημιουργό την ώρα της καλλιτεχνικής έμπνευσης. Στη Λολίτα ένας από τους χαρακτήρες νοικιάζει δωμάτιο σ' ένα μοτέλ με το ψευδώνυμο Α. Πέρσον, Πόρλοκ, Αγγλία. (Σ.τ.Μ.)

Λόρα συνέχισε να ζει στην παρασκιά και να εμφανίζεται πού και πού μόνο για να τη μελετήσω ή για να κάνω όσες μικρές διορθώσεις αποτολμούσα. Σιγά σιγά συνήθισα το ενοχλητικό φάσμα που θαρρείς και ζούσε ταυτόχρονα μια δίδυμη ζωή στην ακινησία ενός χρηματοκιβωτίου και στους μαιάνδρους του μυαλού μου. Δεν άντεχα πλέον ούτε τη σκέψη να καταστρέψω τη Λόρα, και η μόνη μου παρόρμηση ήταν να την αφήνω πότε πότε να ξεμυτίζει από τον ζόφο της. Εξού και οι ελάχιστες αναφορές μου στο έργο, τις οποίες νιώθω ότι ο πατέρας μου δε θα αποδοκίμαζε, και που, παρέα με μερικές παρ' ολίγον διαρροές και υποθέσεις από άλλους, οδήγησαν βαθμιαία στις αποσπασματικές απόψεις για τη Λόρα που προβάλλονται από τον Τύπο, ο οποίος είναι πάντα έτοιμος να ξετρυπώσει το επόμενο λαβράκι. Ούτε, όπως έχω πει, πιστεύω πως ο πατέρας μου, ή ο ίσκιος του, θα ήταν αντίθετος στη δημοσίευση της Λόρας, αφού κατάφερε να επιβιώσει στο πέρασμα του αδηφάγου χρόνου έως σήμερα — επιβίωση στην οποία συνέβαλα ίσως κι εγώ, όχι από ανεμελιά ή υπολογισμό, αλλά από μια άλλη δύναμη στην οποία δεν μπορούσα να αντισταθώ. Μου αξίζουν άραγε ανάθεμα ή ευχαριστίες;

Μα ποιος ήταν ο λόγος, κύριε Ναμπόκοφ, ο πραγματικός λόγος που σας έκανε να αποφασίσετε να εκδώσετε τη Λόρα;

Ε λοιπόν είμαι καλός άνθρωπος, και αφού τόσοι και τόσοι σε όλο τον κόσμο με αποκαλούν πια με το μικρό μου όνομα καθώς συμπάσχουν με το «δίλημμα του Ντμίτρι», ένιωσα ότι το σωστό ήταν να τους απαλλάξω από το μαρτύριό τους.

Ευχαριστίες

Για τη γενναιόδωρη βοήθεια και τις συμβουλές που μου πρόσφεραν χρωστάω ευχαριστίες στους:

Καθηγητή Gennady Barabtarlo

Καθηγητή Brian Boyd

Ariane Csonka Comstock

Aleksei Kononov

Καθηγητή Stanislav Shvabrin

Στον δημοσιογράφο Ron Rosenbaum, από τα άρθρα του οποίου ξεκίνησε μια διαφημιστική καμπάνια τόσο επιτυχημένη, σαν να ήταν προσχεδιασμένη (αλλά δεν ήταν).

Σε όλους όσοι συνέβαλαν με την άποψη, τα σχόλια και τις συμβουλές τους, όποια μορφή κι αν είχαν, και φαντάστηκαν ότι η γνώμη τους, ορισμένες φορές εκφρασμένη με επιδεξιότητα, θα μπορούσε να αλλάξει τη δική μου.

Βλαντιμίρ Ναμπόκοφ
(1899-1977)

Ήταν ένας από τους σημαντικότερους συγγραφείς του εικοστού αιώνα, μεταφραστής και εντομολόγος. Στα έργα του περιλαμβάνονται, ανάμεσα στα ρωσικά μυθιστορήματα, Η άμυνα του Λούζιν και Το δώρο, στα αγγλικά η Λολίτα, ο Πνιν, η Χλωμή φωτιά και η Άντα, το αυτοβιογραφικό έργο Μίλησε, μνήμη, μεταφράσεις της Αλίκης στη Χώρα των Θαυμάτων στα ρωσικά και του Ευγένιου Ονιέγκιν στα αγγλικά, καθώς και διαλέξεις περί λογοτεχνίας.

Ντμίτρι Ναμπόκοφ
(1934-)

Είναι ένας από τους κύριους μεταφραστές του Βλαντιμίρ Ναμπόκοφ, από και προς τέσσερις γλώσσες. Αφού αποφοίτησε με άριστα από το Χάρβαρντ και φοίτησε στο Ωδείο Λόνγκκυ, ερμήνευσε πρωταγωνιστικούς ρόλους βαρύτονου σε όπερες πολλών χωρών.

Το πρωτότυπο της Λόρας

The Original of Laura

Ch. One

Her husband, she answered, was a writer, too – at least, after a fashion. Fat men beat their wives, it is said, and he certainly looked fierce, when he caught her ziffing ~~him~~ through his papers. He pretended to slam down a marble paperweight and crush this weak little hand (displaying the little hand in febrile motion). Actually she was searching for ~~a~~ silly business letter – and not ^{in the least} trying to decipher his mysterious

Το πρωτότυπο της Λόρας

Κεφάλαιο Ένα

Ο σύζυγός της, απάντησε εκείνη, ήταν κι αυτός συγγραφέας – κατά μια έννοια τουλάχιστον. Οι χοντροί χτυπούν τις γυναίκες τους, λένε, κι εκείνου γυάλισε το μάτι του όταν την τσάκωσε να σκαλίζει τα χαρτιά του. Έστερα καμώθηκε ότι της χτυπούσε και της τσάκιζε με ένα μαρμάρινο πρεσπαπιέ το αδύναμο χεράκι της (τινάζοντας ύστερα το χεράκι δήθεν σπασμωδικά). Στην πραγματικότητα εκείνη έψαχνε να βρει μια ασήμαντη επαγγελματική επιστολή – και ούτε κατά διάνοια δεν προσπαθούσε να αποκρυπτογραφήσει το μυστηριώδες του

The Original of Laura

Ch. One

Her husband, she answered, was a writer, too - at least, after a fashion. Fat men beat their wives, it is said, and he certainly looked fierce, when he caught her ziffing ~~him~~ through his papers. He pretended to slam down a marble paperweight and crush this weak little hand (displaying the little hand in febrile motion). Actually she was searching for ~~a~~ silly business letter - and not ^{in the least} trying to decipher his mysterious

2

χειρόγραφο. Μα όχι, δε μιλάμε για κανένα μυθιστόρημα που το ξεπετάς, ξέρετε, για να βγάλεις λεφτά· ήταν η μαρτυρία ενός τρελού νευρολόγου, ένα Δηλητηριώδες Έργο όπως σ' εκείνη την ταινία. Του είχε κοστίσει, και θα του κόστιζε ακόμα, αρκετά χρόνια μόχθου, αλλά φυσικά το όλο θέμα ήταν απολύτως μυστικόεπτασφράγιστο μυστικό. Το ανέφερε μόνο και μόνο, πρόσθεσε, επειδή ήταν μεθυσμένη. Ήθελε να την πάνε σπίτι ή, καλύτερα, σε κάποιο δροσερό ήσυχο μέρος με καθαρό κρεβάτι και υπηρεσία δωματίων. Φορούσε έξωμο φουστάνι

The Original of Laura

Ch. One

Her husband, she answered, was a writer, too - at least, after a fashion. Fat men beat their wives, it is said, and he certainly looked fierce, when he caught her ziffing ~~him~~ through his papers. He pretended to slam down a marble paperweight and crush this weak little hand (displaying the little hand in febrile motion). Actually she was searching for ~~a~~ silly business letter - and not ^{in the least} trying to decipher his mysterious

3

και μαύρες βελούδινες μπαλαρίνες. Τα γυμνά κουντεπιέ της ήταν λευκά σαν τους νεανικούς της ώμους. Το πάρτι έδειχνε να έχει εκφυλιστεί σ' ένα σωρό ξεμέθυστα βλέμματα που την κοιτούσαν με κακεντρεχήχυδαίο οίκτο από κάθε γωνιά, από κάθε μαξιλάρι και τασάκι, ακόμα και από τους λόφους της ανοιξιάτικης νύχτας που φαίνονταν μέσα από την κορνίζα της ανοιχτής μπαλκονόπορτας. Η κυρία Καρ, η οικοδέσποινα, είπε για μία ακόμα φορά πόσο κρίμα ήταν που ο Φίλιπ δεν μπορούσε να έρθει ή μάλλον που η Φλόρα δεν μπορούσε να τον πείσει

να έρθει! Άλλη φορά θα τον ναρκώνω, είπε η Φλόρα, ψαχουλεύοντας το κάθισμά της για να βρει το μικρό στραπατσarisμένο τσαντάκι της, ένα τυφλό μαύρο κουταβάκι. Να το, φώναξε μια ανώνυμη κοπέλα σκύβοντας βιαστικά.

Ο ανιψιός της κυρίας Καρ, ο Άντονυ Καρ, και η σύζυγός του, η Γουίννυ, ήταν από εκείνα τα καλόβολα, υπερβολικά γενναιόδωρα ζευγάρια που λαχταρούν με πάθος να δανείσουν το διαμέρισμά τους σ' έναν φίλο, οποιονδήποτε φίλο, όταν εκείνοι και ο σκύλος τους τυχαίνει

να μην το χρειάζονται. Η Φλόρα εντόπισε αμέσως τις ξένες κρέμες στο μπάνιο και την ανοιχτή κονσέρβα με τη σκυλοτροφή πλάι στο ξεσκέπαστο τυρί μέσα στο ακατάστατο ψυγείο. Ένα σημείωμα με σύντομες οδηγίες (που απευθυνόταν στον επιστάτη και στην καθαρίστρια) έκλεινε ως εξής: «Τηλεφωνήστε στη θεία μου, την Έμιλυ Καρ», πράγμα που προφανώς είχε γίνει ήδη, προκαλώντας θρηνωδίες στον Παράδεισο και γέλια στην Κόλαση. Το διπλό κρεβάτι ήταν στρωμένο, αλλά τα σεντόνια δεν ήταν φρεσκαρισμένα. Με κωμική σιχασιά η Φλόρα άπλωσε

το γούνινο παλτό της στο κρεβάτι πριν γδυθεί και ξαπλώσει.

Πού στον άνεμο ήταν το βαλιτσάκι που της είχαν ανεβάσει νωρίτερα στο δωμάτιο; Στην ντουλάπα του χολ. Μα ήταν ανάγκη να τα πετάξει όλα έξω για να βρει τις μαροκινές παντόφλες που ήταν διπλωμένες σαν έμβρυα μέσα στη θήκη με το φερμουάρ; Είχαν τρυπώσει κάτω από τα ξυρστικά. Όλες οι πετσέτες στο μπάνιο, ροζ και πράσινες, με την πυκνή σαν σφουγγάρι ύφανση, φαίνονταν νοτισμένες.

να το καθαρογράψω

Ας διαλέξουμε τη μικρότερη. Στην επιστροφή το πίσω μέρος της δεξιάς μπαλαρίνας γλίστρησε, και αναγκάστηκε να την τραβήξει ξανά στην ευγνώμονα φτέρνα με το δάχτυλο αντί για κόκαλο παπουτσιών.

Αχ, κάνε γρήγορα, είπε μαλακά.

Η πρώτη φορά που του δόθηκε ήταν λιγάκι ξαφνική, αν όχι εντελώς τρομακτική. Μια παύση για μερικά απαλά χάδια, συγκαλυμμένη αμηχανία, προσποιητή ευθυμία, προεισγωγικούς στοχασμούς. Ήταν

¹ Σημείωση στο περιθώριο σχετικά με τον διάλογο: [χωρίς εισαγωγικά, χωρίς κόμματα].

.....

εξωφρενικά λιπόσαρκη. Φαίνονταν τα πλευρά της. Τα πεταχτά εξογκώματα της λεκάνης της πλαισίωναν ένα θαυλωτό υπογάστριο τόσο επίπεδο, που ερχόταν σε αντίθεση με την έννοια της «κοιλιάς». Η εξαιρετική δομή των οστών της γλίστρησε αμέσως μέσα σ' ένα μυθιστόρημα — έγινε μάλιστα η μυστική δομή του μυθιστορήματος κι επίσης υποστήριξε αρκετά ποιήματα. Τα μικρά στήθη της εικοσιτετράχρονης ανυπόμονης καλλονής έδειχναν καμιά δεκαριά χρόνια νεότερα από κείνη, με τις ωχρές λοξές θηλές τους και τη σφριγηλότητά τους.

.....

Τα θαμμένα βλέφαρά της ήταν κλειστά. Ένα δάκρυ χωρίς ιδιαίτερη σημασία λαμπύρισε στο ζυγωματικό της. Κανένας δεν μπορούσε να πει τι συνέβαινε μέσα στο κεφάλαιό της. Κύματα πόθου το κατέκλυζαν, ένας πρόσφατος εραστής λιποθυμούσε, αμφιβολίες περί υγιεινής γεννιούνταν και απορρίπτονταν, περιφρόνηση για τους πάντες εκτός από τον εαυτό της διατυμπάνιζε την αδιάλειπτη παρουσία της με ένα αναψοκοκκίνισμα, να το, φώναξε η πώς τη λένε σκύβοντας διαστικά. Αγαπημένη μου, *dushka moy*a (φρύδια

υψώθηκαν, μάτια άνοιξαν κι έκλεισαν, δε γνώριζε συχνά Ρώσους, αυτό ήθελε σκέψη).

Κάλυπτε το πρόσωπό της, έντυνε τα πλευρά της, έζωνε το στομάχι της με φιλιά — όλα αποδεκτά όσο παρέμεναν στεγνά.

Όταν το χέρι γύρισε το εύθραυστο πειθήνιο κορμί της από την άλλη, αποκάλυψε νέα θαύματα — τις ευκίνητες ωμοπλάτες παιδιού που το πλένουν, την κύρτωση της σπονδυλικής στήλης μπαλαρίνας, στενά οπίσθια

με ασαφή ακαταμάχητη γοητεία (η πιο ζωώδης κατεργαριά της φύσης, είπε ο Πολ ντε Ζ. ενώ παρακολουθούσε έναν κατηφή γέρο καθηγητή πανεπιστημίου που παρακολουθούσε αγόρια να κολυμπούν).

Μοναχά ταυτίζοντάς τη με ένα άγραφο, μισογραμμένο, ξαναγραμμένο, δύσκολο βιβλίο ελπίζει κανείς να αποδώσει τελικά αυτό

που τόσο σπάνια εκφράζουν οι σύγχρονες περιγραφές της συνουσίας, γιατί είναι νεογέννητες και ως εκ τούτου γενετικές, όπως οι πρωτόγονες μορφές τέχνης σε αντιδιαστολή με αυτό που κατόρθωσαν να επιτύχουν οι σπουδαίοι Άγγλοι ποιητές που ασχολούνται με ένα βράδυ στην εξοχή, μια στάλα ουρανό σ' ένα ποτάμι, τη νοσταλγία των ξέμακρων ήχων — πράγματα που βρίσκονται εντελώς έξω από τη σφαίρα του Όμηρου ή του Οράτιου. Οι αναγνώστες οδηγούνται προς αυτό το βιβλίο — σ' ένα πολύ ψηλό ράφι με πολύ κακό φως—, αλλά

υπάρχει ήδη, όπως υπάρχει μαγεία, και θάνατος, και όπως θα εξακολουθήσει να υπάρχει από δω και πέρα ο μορφασμός που έκανε ασυναίσθητα με το στόμα ενώ χρησιμοποιούσε την πετσέτα για να σκουπίσει τους μηρούς της, όπου τέλειωσε εκείνος όπως της είχε υποσχεθεί.

Τον τοίχο στόλιζε ένα αντίγραφο της φρικτής «Μαστοπιογραφίας» (οβάλ που φθίνουν) του Γκλιστ. Γεμάτη ζωντάνια και ηρεμία, σύμφωνα με την ακαλλιέργητη τη Φλόρα. Εωθινά βουητά και κρότοι είχαν αρχίσει να τραντάζουν την παγωμένη, σκεπασμένη από ομίχλη πόλη.

Κοίταξε το καντράν από όνυχια στον καρπό της. Παραήταν μικρό και δεν ήταν

αρκετά ακριβό για το μέγεθός του ώστε να πηγαίνει καλά, είπε (μεταφράζοντας από τα ρωσικά), και ήταν η πρώτη φορά στην ταραχώδη ζωή της που γνώριζε κάποιον ο οποίος έβγαζε το ρολόι του για να κάνει έρωτα. «Αλλά είμαι σίγουρη ότι είναι αρκετά περασμένη η ώρα, μπορώ να τηλεφωνήσω σε κάποιον άλλο (ενώ άπλωνε το γρήγορο, αμείλικτο χέρι της προς το τηλέφωνο στο κομοδίνο)».

Αυτή, που ξεχνούσε τα πάντα, κάλεσε με άνεση έναν μακρύ αριθμό.

«Κοιμόσουνα; Σου χάλασα τον ύπνο; Αυτό σου

αξίζει. Και τώρα άκου προσεκτικά». Και με τιγρένια σπιρτάδα μεγαλοποίησε τερατωδώς ένα ασήμαντο καβγαδάκι που είχαν κάνει για τις πιτζάμες του (τη γελοία αφορμή για το καβγαδάκι), που άλλαζαν χρώμα στο μεταξύ, στο ίδιο φάσμα με την έκπληξη και την απελπισία του, από ανοιχτό βιολετί σε αρρωστημένο γκρίζο, και τον έδιωξε τον φουκαρά μια για πάντα.

«Πάει αυτό» είπε βάζοντας με αποφασιστικότητα το ακουστικό στη θέση του. Ήμουν τώρα έτοιμος για έναν ακόμα γύρο; ήθελε να μάθει.

Όχι; Ούτε ένα στα γρήγορα; Ας είναι, *tant pis*. Εσύ χάνεις! Κοίτα να μου βρεις κάνα ποτό στην κουζίνα τους και ύστερα πήγαινε με σπίτι.

Η θέση του κεφαλιού της, η γεμάτη εμπιστοσύνη εγγύτητά του, το βάρος του που στηριζόταν με ευγνωμοσύνη στον ώμο, το γαργάλημα από τα μαλλιά της κράτησαν σ' όλη τη διαδρομή· όμως δεν είχε αποκοιμηθεί, και το ταξί σταμάτησε με πολύ μεγάλη ακρίβεια, για να την αφήσει στη γωνία της οδού Χάινε, ούτε πολύ μακριά ούτε πολύ κοντά στο

σπίτι της. Ήταν μια παλιά βίλα περιτριγυρισμένη από ψηλά δέντρα. Στις σκιές της πλαϊνής αλέας ένας νεαρός με αδιάβροχο επάνω από τις άσπρες πιτζάμες έτριβε τα χέρια του. Τα φώτα του δρόμου έσβησαν εναλλάξ, πρώτα οι μονοί αριθμοί. Στο πεζοδρόμιο μπροστά από τη βίλα ο παχύσαρκος σύζυγός της, φορώντας ένα τσαλακωμένο μαύρο κουστούμι και μποτίνια από μάλλινο σκοτσέζικο ύφασμα με αγκράφες, είχε βγάλει βόλτα μια ριγωτή γάτα κρατώντας την από ένα υπερβολικά μακρύ λουρί. Εκείνη προχώρησε προς την εξώπορτα.

Ο σύζυγός της την ακολούθησε κρατώντας αγκαλιά τη γάτα. Η σκηνή θα μπορούσε να θεωρηθεί ολίγον παράδοξη. Το αφελές ζωντανό θαρρείς και είχε σαγηνευτεί από το φίδι που σερνόταν πίσω τους στο χώμα.

Εκείνη, επειδή δεν ήθελε να δεσμευτεί για το μέλλον, αρνήθηκε να διαπραγματευτεί ένα ακόμα ραντεβού. Για να την κεντρίσει λιγάκι, έπειτα από τρεις μέρες την επισκέφτηκε στην κατοικία της ένας αγγελιοφόρος. Της έφερε από τον αγαπημένο ανθοπώλη των μοδάτων κοριτσιών ένα μπανάλ σμάρι από

άνθη «πουλιά του παραδείσου». Η Κόρα, η μιγάδα καμαριέρα που του άνοιξε, περιεργάστηκε τον κουρελιάρη διανομέα, το κωμικό του καπέλο, το χλωμό πρόσωπο με το τριών ημερών ξανθό γένι, και ήταν έτοιμη να υψώσει το σαγόνι της και να πάρει αγκαλιά το φορτίο που θρόιζε, αλλά εκείνος της είπε: «Όχι, έχω εντολή να το παραδώσω στη μαντάμ αυτοπροσώπως». «Γάλλος;» ρώτησε γεμάτη περιφρόνηση η Κόρα (η όλη σκηνή ήταν εντελώς προσποιητή, σαν φτηνή θεατρική παράσταση). Εκείνος έγνεψε αρνητικά — κι εδώ

έκανε την εμφάνισή της η μαντάμ από την τραπεζαρία όπου έπαιρνε πρωινό. Πρώτα έδωσε την Κόρα με τις στρελίτσες (κάτι μισητά λουλούδια, αριστοκρατικές μπανάνες στην ουσία).

«Άκου να δεις» είπε στον χαμογελαστό αλήτη, «αν επαναλάβεις αυτήν τη βλακώδη μασκαράτα, χωρίζουμε διαπαντός. Σ' το ορκίζομαι! Μάλιστα σκέφτομαι...» Την κόλλησε στον τοίχο ανάμεσα στα τεντωμένα χέρια του· η Φλόρα έσκυψε, απελευθερώθηκε και του έδειξε την πόρτα· όμως το τηλέφωνο χτυπούσε ήδη εκστατικά όταν εκείνος έφτασε στο διαμέρισμά του.

Ο παππούς της, ο ζωγράφος Λεβ Λίντε, εγκατέλειψε τη Μόσχα το 1920 και ξενιτεύτηκε στη Νέα Υόρκη με τη σύζυγό του, την Εύα, και τον γιο του, τον Αδάμ. Έφερε μαζί του μια μεγάλη συλλογή από τοπιογραφίες, που είτε είχαν μείνει απούλητες είτε του τις είχαν δανείσει καλόκαρδοι φίλοι και αδαείς πολιτιστικοί φορείς — πίνακες που θεωρούνταν δόξα της Ρωσίας, καμάρι του λαού. Πόσα και πόσα λευκώματα δεν είχαν αναπαραγάγει τα λεπτομερή του αριστουργήματα — ξέφωτα σε πευκοδάση, με ένα- δυο αρκουδάκια, και καφετιά ρυάκια ανάμεσα σε όχθες με χιόνι που λιώνει και την απεραντοσύνη από βιολετιά ρείκια!

Δύο 2

Αυτόχθονες «παρακμιακοί» τα αποκαλούσαν «αηδίες για ημερολόγια» επί τρεις δεκαετίες· όμως ο Λίντε υποστηρίζόταν πάντα από μια στρατιά φανατικών θαυμαστών· και ουκ ολίγοι εμφανίζονταν στις εκθέσεις του στην Αμερική. Πολύ σύντομα μερικές απαρηγόρητες ελαιογραφίες πήραν τον δρόμο του γυρισμού στη Μόσχα, ενώ μια άλλη παρτίδα έκλαιγε τη μοίρα της σε νοικιασμένα διαμερίσματα προτού ανέβει ομαδικώς στη σοφίτα ή συρθεί στον πάγκο της αγοράς.

Τι πιο θλιβερό από έναν αποκαρδιωμένο

Δύο 3

καλλιτέχνη που πεθαίνει όχι από τις συνηθισμένες ασθένειες, αλλά από τον καρκίνο της λήθης που εισβάλλει στους άλλοτε διάσημους πίνακές του, όπως ήταν ο «Απρίλης στη Γιάλτα» ή «Η παλιά γέφυρα»; Ας μη σταθούμε άλλο στην επιλογή του λάθος τόπου εξορίας. Ας μη χρονοτριβήσουμε σ' εκείνο το αξιοθρήνητο προσκεφάλι.

Ο γιος του, ο Αδάμ Λιντ (έκοψε το τελευταίο γράμμα ακολουθώντας τη σιωπηρή συμβουλή ενός τυπογραφικού λάθους σ' έναν κατάλογο), ήταν πιο επιτυχημένος. Στα τριάντα του είχε γίνει ήδη μοδάτος φωτογράφος. Παντρεύτηκε την μπαλαρίνα Λάνσκαγια,

Δύο 4

.....

χορεύτρια έξοχη, παρ' ότι κάτι εύθραυστο και αδέξιο επάνω της την ανάγκαζε να ακροβατεί ανάμεσα στην καλοπροαίρετη αναγνώριση και στις διθυραμβικές κριτικές από ασήμαντους. Οι πρώτοι της εραστές ανήκαν κυρίως στο Σωματείο των Μεταφορέων, απλοί άνθρωποι πολωνικής καταγωγής· αλλά η Φλόρα ήταν μάλλον κόρη του Αδάμ. Τρία χρόνια μετά τη γέννησή της ο Αδάμ ανακάλυψε ότι το αγόρι που αγαπούσε είχε στραγγαλίσει ένα άλλο, άπιαστο, αγόρι,

Δύο 5

.....

το οποίο αγαπούσε ακόμα περισσότερο. Ο Αδάμ Λιντ πάντα έτρεφε συμπάθεια στις οφθαλμαπάτες, και αυτήν τη φορά, πριν αυτοπυροβοληθεί σ' ένα ξενοδοχείο του Μόντε Κάρλο (την ίδια νύχτα, δυστυχώς, που η γυναίκα του έκανε πραγματική επιτυχία στο *Νάρκισσος και Ναρσέτ* του Πικέρ), έστησε την κάμερα σε μια γωνιά του σαλονιού και την εστίασε με τέτοιο τρόπο, ώστε να απαθανατίσει το γεγονός από διάφορες γωνίες. Αυτές οι αυτόματες φωτογραφίες, που έδειχναν τις τελευταίες του στιγμές και τα λιονταρίσια πόδια ενός τραπεζιού, δε βγήκαν και πάρα πολύ καλές· αλλά η χήρα του

Δύο 6

.....

τις πούλησε εύκολα, για ποσό αντίστοιχο με την αξία ενός διαμερίσματος στο Παρίσι, στο τοπικό περιοδικό *Γήπεδο*, το οποίο ειδικευόταν στο ποδόσφαιρο και σε διαβολικές *faits divers*, μικρές ειδήσεις.

Μαζί με την κορούλα της, μια Αγγλίδα γκουβερνάντα, μια Ρωσίδα νταντά κι έναν κοσμοπολίτη εραστή εγκαταστάθηκε στο Παρίσι, στη συνέχεια μετακόμισε στη Φλωρεντία, πέρασε λίγο καιρό στο Λονδίνο και επέστρεψε στη Γαλλία. Η τέχνη της δεν ήταν αρκετά δυνατή ώστε να επιβιώσει μετά την απώλεια του φυσικού της κάλλους και την επιδείνωση ενός συγκεκριμένου ψεγαδιού στη χαριτωμένη αλλά υπερβολικά πεταχτή δεξιά ωμοπλάτη της, κι έτσι,

Δύο 7

.....

εκεί γύρω στα σαράντα της, τη βρίσκουμε να έχει καταντήσει να δίνει μαθήματα χορού σε μια σχολή στο Παρίσι, που δεν ήταν ακριβώς πρωτοκλασάτη.

Οι γοητευτικοί εραστές της είχαν αντικατασταθεί πια από έναν ηλικιωμένο, μα ακμαίο ακόμα, Άγγλο, που αναζητούσε καταφύγιο από τους φόρους στο εξωτερικό κι ένα βολικό μέρος για τις όχι και τόσο νόμιμες συναλλαγές του στη διακίνηση κρασιών. Ήταν αυτό που κάποτε αποκαλούσαν *charmeur*, γόη. Και το όνομα αυτού, ψευδώνυμο το δίχως άλλο, Χάμπερτ Χ. Χάμπερτ.

Η Φλόρα, παιδί αξιολάτρευτο, όπως έλεγε

Δύο 8

και η ίδια με ένα ελαφρό κούνημα (ονειροπόλο; δύσπιστο;) του κεφαλιού κάθε φορά που μιλούσε για τα προεφηβικά της χρόνια, πέρασε μουντή οικογενειακή ζωή, που σημαδεύτηκε από κακή υγεία και ανία. Μόνο κάποιος πολύ ακριβός, πολύ Ανατολίτης γιατρός με μακριά ευγενικά δάχτυλα θα μπορούσε να αναλύσει τα νυχτερινά της όνειρα, γεμάτα ερωτικά μαρτύρια, στα λεγόμενα «εργαστήρια», μεγάλα και μικρά, με τις κόκκινες κουρτίνες. Δε θυμόταν τον πατέρα της και μάλλον αντιπαθούσε τη μητέρα της. Έμενε συχνά μόνη στο

Δύο 9

σπίτι με τον κύριο Χάμπερτ, ο οποίος διαρκώς την «περιτριγύριζε» (*rodait*) μουρμουρίζοντας έναν μονότονο σκοπό και κατά κάποιον τρόπο την υπνώτιζε, την τύλιγε, ας πούμε, με μια κολλώδη αόρατη ουσία και την πλησίαζε όλο και πιο πολύ προς όποια κατεύθυνση κι αν στρεφόταν. Για παράδειγμα, δεν τολμούσε να αφήσει τα χέρια της να κρεμάσουν άσκοπα, μήπως και ακουμπήσουν οι κόμπι τους σε κάποιο φρικτό μέλος αυτού του ευγενικού αλλά δύσσομου και «πιστικού» γέρου.

Δύο 10

Της διηγιόταν ιστορίες από τη θλιβερή ζωή του, της έλεγε για την κόρη του που ήταν σαν εκείνη, ίδια ηλικία (δώδεκα), ίδιες βλεφαρίδες (πιο σκούρες από το σκούρο μπλε της ίριδας), ίδια μαλλιά, ξανθούλικά ή μάλλον χρυσοκάστανα, και τόσο μεταξένια — θα μπορούσε μήπως να τα χαϊδέψει, ή *l'effleurer des lèvres*, να αγγίξει απαλά τα χείλη, έτσι, έτσι, αυτό ήταν όλο, ευχαριστώ. Την κακομοίρα την Νταϊζη, την είχε πατήσει ένα φορτηγό που έκανε όπισθεν σ' έναν χωματόδρομο — απ' όπου έκοβε δρόμο γυρίζοντας από το σχολείο—

Δύο 11

που περνούσε μέσα από ένα εργοτάξιο όλο λάσπες (αποτρόπαιη τραγωδία), και η μητέρα της είχε πεθάνει γιατί της ράγισε η καρδιά. Ο κύριος Χάμπερτ καθόταν στο κρεβάτι της Φλόρας και κουνούσε τη φαλάκρα του ενώ αναθυμώταν όλες τις αδικίες της ζωής και σκούπιζε τα δάκρυά του με ένα βιολετί μαντίλι που γινόταν πορτοκαλί —ταχυδακτυλουργικό κολπάκι— όταν το ξανάχωνε στην τσέπη του σακακιού του και συνέχιζε να κουνάει το κεφάλι ενώ προσπαθούσε να ταιριάξει τη χοντρή σόλα του παπουτσιού του με ένα σχέδιο στο χαλί. Τώρα θύμιζε έναν όχι και πολύ επιτυχημένο θαυμαστοποιό που πληρώνεται για να λέει

Δύο 12

.....

παραμύθια σ' ένα νυσταγμένο παιδί για να το κοιμίσει, μόνο που καθόταν λίγο πιο κοντά απ' όσο έπρεπε. Η Φλόρα φούρσε ένα νυχτικό με κοντά μανίκια, κοπιαρισμένο από το κορίτσι από το Μονγκλά ντε Σανσέρ, μια πολύ γλυκιά και διεφθαρμένη συμμαθήτρια που την έμαθε πού να κλοτσάει τους τολμηρούς κυρίους.

Έπειτα από μία περίπου εβδομάδα η Φλόρα έτυχε να είναι κρεβατωμένη με γερό κρυολόγημα. Το θερμόμετρο αργά το απόγευμα ανέβηκε στους 38°, κι εκείνη παραπονέθηκε για ένα αμβλύ βουητό

Δύο 13

.....

στα μεηλίγγια. Η κυρία Λιντ αναθεμάτισε τη γριά υπηρέτρια που αγόρασε μαργαρίνη αντί για ασπιρίνη κι έσπευσε η ίδια στο φαρμακείο. Ο κύριος Χάμπερτ είχε φέρει στη χαϊδεμένη του ένα πολύ ευγενικό δώρο: ένα σκάκι μινιατούρα («εκείνη ήξερε τα κόλπα») με γαργαλιστικές τρυπούλες στα τετράγωνα που δέχονται και συγκρατούν τα κόκκινα και τα λευκά πιόνια· οι στρατιώτες, που ήταν σε μέγεθος καρφίτσας, έμπαιναν εύκολα στις οπές, αλλά οι ελαφρώς μεγαλύτεροι ευγενείς έμπαιναν μόνο με ένα δυνατό τράνταγμα. Ίσως το φαρμακείο να ήταν κλειστό,

Δύο 14

.....

οπότε αναγκάστηκε να πάει στο άλλο δίπλα στην εκκλησία ή μπορεί να συνάντησε κάποιον φίλο της στον δρόμο και να μην επέστρεφε ποτέ. Μια τετραπλή μυρωδιά —καπνός, ιδρώτας, ρούμι και χαλασμένα δόντια— αναδιδόταν από τον καημένο, τον άκακο γέρο κύριο Χάμπερτ, ήταν εντελώς αξιοθρήνητηλεεινή. Η χοντρή γεμάτη πόρους μύτη του με τα κόκκινα όλο τρίχες ρουθούνια σχεδόν ακούμπησε τον γυμνό λαιμό της καθώς τη βοηθούσε να στηρίξει τα μαξιλάρια πίσω από τους ώμους της, και ο λασπωμένος δρόμος ήταν πάλι, ήταν παντοτινά, μια σύντομη διαδρομή ανάμεσα σ' εκείνη και στο σχολείο, ανάμεσα στο σχολείο και στον θάνατο,

Δύο 15

.....

ενώ το ποδήλατο της Νταίζης ταλαντευόταν στην ανεξίτηλη ομίχλη. Κι εκείνη «ήξερε τα κόλπα» και είχε αγαπήσει την *en passant* ταχυδακτυλουργία όπως αγαπάει κανείς ένα καινούριο παιχνίδι, αλλά ταχυδακτυλουργίες τύχαιναν πολύ σπάνια, παρ' ότι εκείνος προσπαθούσε να προετοιμάσει τις μαγικές θέσεις όπου το φάντασμα ενός στρατιώτη μπορεί να αιχμαλωτιστεί επάνω στο τετράγωνο από το οποίο πέρασε.

Ο πυρετός όμως μετατρέπει τα παιχνίδια επιδεξιότητας σε υλικό για εφιάλτες. Έπειτα από μερικά λεπτά η Φλόρα το βαρέθηκε, έβαλε έναν πύργο στο στόμα της και τον έφτυσε,

Δύο 16

.....

κάνοντας σκανταλιές βαριεστημένη. Έσπρωξε το σκάκι από μπροστά της, και ο κύριος Χάμπερτ το μετακίνησε προσεκτικά στην καρέκλα που φιλοξενούσε τα συμπράγκαλα του τσαγιού. Ύστερα, με ξαφνικό πατρικό ενδιαφέρον, είπε: «Φοβάμαι ότι κρυώνεις, αγάπη μου», και χώνοντας το χέρι κάτω από τα σκεπάσματα από την πλεονεκτική του θέση στα πόδια του κρεβατιού, πασπάτεψε τις κνήμες της. Η Φλόρα έβγαλε μια κραυγή και μετά μερικά ουρλιαχτά. Τα πόδια της, όπως απελευθερώνονταν από τα αναστατωμένα σεντόνια με κινήσεις σαν να έκαναν πεντάλ, τον χτύπησαν στον καθάλο. Όπως εκείνος τινάχτηκε στο πλάι, η τσαγιέρα, ένα πιατάκι με μαρμελάδα φραμπουάζ

Δύο 17

.....

και αρκετά μικροσκοπικά πιόνια έδωσαν το παρών στην ανόητη συμπλοκή. Η κυρία Λιντ, που είχε μόλις επιστρέψει και δοκίμαζε κάτι σταφύλια που αγόρασε, άκουσε τις κραυγές και τον κρότο και κατέφτασε με τρεχαλητό χορεύτριας. Καλμάρισε τον απολύτως εξοργισμένο, βαθιά προσβεβλημένο κύριο Χάμπερτ και μετά μάλωσε την κόρη της. Ήταν καλός άνθρωπος, και η ζωή του κείτονταν σε συντρίμια γύρω του. Ήθελε να την παντρευτεί, λέγοντάς της ότι ήταν ολόιδια η νεαρή ηθοποιός που υπήρξε γυναίκα του, και πράγματι, αν κρίνει κανείς από τις φωτογραφίες,

Δύο 18

εκείνη, η μαντάμ Λάνσκαγια, έμοιαζε όντως με τη μητέρα της καημένης της Νταιίζης.

Λίγα μένουν να προσθέσουμε για τον σχεδόν ασήμαντο, αλλά όχι αντιπαθή κύριο Χάμπερτ Χ. Χάμπερτ. Έμεινε για έναν ακόμα ευτυχισμένο χρόνο σ' εκείνο το άνετο σπίτι και πέθανε από εγκεφαλικό στο ασανσέρ κάποιου ξενοδοχείου έπειτα από ένα επαγγελματικό δείπνο. Ανεβαίνοντας, θα θέλαμε να υποθέσουμε.

Τρία 1 Κεφάλαιο Τρία

Η Φλόρα ήταν δεν ήταν δεκατεσσάρων όταν έχασε την παρθενιά της από έναν συνομήλικό της, ένα ωραίο παιδί από κείνα που μάζευαν τις μπάλες στο γήπεδο τένις του ξενοδοχείου Carlton στις Κάννες. Τρία τέσσερα σπασμένα σκαλοπάτια —που ήταν ό,τι σωζόταν από ένα περίτεχνο δημόσιο ουρητήριο ή κάποιον αρχαίο ναΐσκο— πνιγμένα στον δυόσμο και στις καμπανούλες και περιτριγυρισμένα από κέδρα περισσότερο αποτελούσαν τον τόπο ενός καθήκοντος που είχε αποφασίσει να εκτελέσει παρά μιας απλής ευχαρίστησης που τώρα πρωτομάθαινε να γεύεται. Παρακολούθησε με σιωπηλό ενδιαφέρον τη δυσκολία με την οποία ο Ζυλ ξετύλιξε ένα παιδικού μεγέθους προφυλακτικό επάνω σ' ένα

Τρία 2

όργανο που φαινόταν αφύσικα ρωμαλέο και σε πλήρη στύση είχε το κεφάλι γυρισμένο κάπως λοξά, σαν να φοβόταν μη φάει καμιά ανάστροφη την κρίσιμη στιγμή. Η Φλόρα άφησε τον Ζυλ να κάνει ό,τι ήθελε εκτός από το να τη φιλήσει στο στόμα, και οι μόνες λέξεις που αντάλλαξαν αφορούσαν το επόμενο ραντεβουδάκι.

Ένα βράδυ, μετάέπειτα από μια μέρα σκληρής δουλειάς όπου μάζευε και πετούσε μπάλες και διέσχιζε αλαφροπατώντας σκυφτός το γήπεδο ανάμεσα στα σετ ενός τουρνουά μακράς διαρκείας, το καημένο το αγόρι, που βρομούσε περισσότερο από το συνηθισμένο, επικαλέστηκε

Τρία 3

απόλυτη εξάντληση και πρότεινε να πάνε σινεμά αντί να κάνουν έρωτα· κατόπιν τούτου εκείνη του γύρισε την πλάτη, έφυγε μέσα από τα ψηλά ρείκια και δεν τον ξανάδε ποτέ – εκτός απ' όταν έπαιρνε μαθήματα τένις από τον γεροπαράξενο Βάσκο με το ατσαλάκωτο λευκό παντελόνι, που πριν από τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο προπονούσε τενίστες στην Οδησό και διατηρούσε ακόμα το έξοχο, αβίαστο στιλ του.

Όταν επέστρεψε στο Παρίσι, η Φλόρα βρήκε καινούριους εραστές. Μαζί με έναν ταλαντούχο νεαρό από τη σχολή Λάνσκαγια κι ένα άλλο

Τρία 4

πρόθυμο, συχνά διαφορετικό, ζευγάρι, διέσχιζε με το ποδήλατο το δάσος του Φοντενεμπλό με προορισμό ένα ρομαντικό κρησφύγετο, όπου μια λάμψη σπασμένου γυαλιού ή ένα κουρέλι με δαντελωτό τελείωμα επάνω στα βρύα ήταν τα μόνα σημάδια μιας περασμένης λογοτεχνικής περιόδου. Ένας ανέφελος Σεπτέμβρης τρέλαινε τους γρύλους. Τα κορίτσια σύγκριναν τα μεγέθη των συντρόφων τους. Απολάμβαναν την ανταλλαγή εντυπώσεων με χαχανητά και κραυγές έκπληξης. Έπαιζαν ολόγυμνοι τυφλόμυγα. Μερικές φορές η άγρυπνη χωροφυλακή κατέβαζε κάποιον ηδονοβλεψία από το δέντρο.

Τρία 5

Αυτή είναι η Φλόρα με τα κοντά- κοντά βαλμένα σκούρα μπλε μάτια και το σκληρό στόμα, που στα είκοσι πέντε της αναπολεί θραύσματα του παρελθόντος, με τις λεπτομέρειες χαμένες ή ξαναβαλμένες σε λάθος σειρά, η ΟΥΡΑ ανάμεσα στο ΔΕΛΤΑ και την ΟΠΗ, σε σκονισμένα μισοφωτισμένα ράφια, αυτή είναι. Όλα της αναγκαστικά θα παραμείνουν θολά, ακόμα και το όνομά της, που φαίνεται να φτιάχτηκε επίτηδες για να πλαστεί στη βάση του ένα άλλο, από έναν αφάνταστα τυχερό καλλιτέχνη. Για τέχνη, για έρωτα, για τη

Τρία 6

.....

διαφορά ανάμεσα στο ονείρεμα και στον ξύπνο δεν ήξερε τίποτε, αλλά θα χυμούσε επάνω σου σαν γαλάζιο ερπετό με επίπεδο κεφάλι αν την αμφισβητούσες.

Τρία 7

.....

Επέστρεψε με τη μητέρα της και την κυρία Εσπενσέιντ στο Σάττον της Μασσαχουσέττης, στην πόλη όπου είχε γεννηθεί και τώρα πήγαινε κολέγιο.

Στα έντεκα είχε διαβάσει το *À quoi rêvent les enfants* κάποιου δόκτορα Φρόυντ, ενός παράφρονα.

Τα αποσπάσματα περιέχονταν σε μια σειρά του Σαιν Λεζέ ντ' Εξυπέρς με τίτλο *Οι σπουδαίοι représentants de notre époque*, αν και το γιατί οι σπουδαίοι εκπρόσωποι έγραφαν τόσο άσχημα παρέμενε μυστήριο

Απ [0]

Κολέγιο Σάττον

Μια γλυκιά Γιαπωνεζούλα που μάθαινε ρωσικά και γαλλικά επειδή ο θετός πατέρας της ήταν μισός Γάλλος και μισός Ρώσος έμαθε στη Φλόρα να ζωγραφίζει στο αριστερό της χέρι έως την κερκιδική αρτηρία (μια από τις πιο τρυφερές περιοχές της ομορφιάς της), με τα λεγόμενα «νεραϊδίσια» γράμματα, μικροσκοπικές πληροφορίες που αφορούσαν ονόματα, ημερομηνίες και ιδέες. Και τα δύο σκονάκια περιείχαν πιο πολλά γαλλικά παρά ρωσικά· αλλά σ' αυτά τα τελευταία οι πιθανές ερωτήσεις σχημάτιζαν, ας το πούμε έτσι, ένα μπανάλ μπουκέτο πιθανοτήτων:

Απ [1]

Τι είδους λαϊκή παράδοση προηγήθηκε της ποίησης στη Ρωσ.; Μιλήστε λίγο για τους Λομ. και Ντερζ. Παραφράστε την επιστολή της Τ. στον Ε. Ο. Τι σχολιάζει ο γιατρός του Ι. Ι. σχετικά με τη θερμοκρασία των χεριών του καθώς ετοιμάζεται να [] τον ασθενή του; — τέτοιες πληροφορίες απαιτούσε ο καθηγητής Ρωσικής Λογοτεχνίας (ένας παραιτημένος άνθρωπος που βαριόταν θανάσιμα το αντικείμενό του).¹ Όσο για την κυρία που δίδασκε Γαλλική Λογοτεχνία, το μόνο που ζητούσε εκείνη ήταν τα ονόματα των σύγχρονων Γάλλων συγγραφέων, και η καταγραφή τους στην παλάμη της Φλόρας προκαλούσε πολύ πιο πυκνό γαργαλήτό. Ιδιαίτερα αξιομνημόνευτο

¹ Οι συντμήσεις αναφέρονται στον Λορνόσοφ και τον Ντερζάβιν, την Τατιάνα και τον Ευγένιο Ονιέγκιν του Πούσκιν, και τον Ιβάν Ίλιτς του Τολστόι. Οι κενές αγκύλες χρησιμοποιούνται για να δείξουν κενά αφημένα επίτηδες.

Απ [2]

Σύγχρονοι Γάλλοι συγγραφείς

ήταν ένα μικρό σύμπλεγμα αλληλοσυνδεόμενων ονομάτων στην άκρη του αντίχειρα της Φλόρας: Μαλρό, Μισίμα, Μισό, Μοντερλάν, Μοράν, Μοριάκ και Μορουά. Το εντυπωσιακό δεν είναι η παρήχηση (αστείο χάρη στο εξεζητημένο αλφάβητο) ούτε η συμπερίληψη ενός ξένου λογοτέχνη (αστείο χάρη στην παιχνιδιάρικη Γιαπωνεζούλα, που έμπλεκε τα πόδια της σαν πρέτσελ όταν ψυχαγωγούσε τις λεσβίες φίλες της Φλόρας), ούτε καν το γεγονός ότι ουσιαστικά όλοι αυτοί οι συγγραφείς ήταν το άκρον άωτον της μετριότητας

Απ [3]

ως συγγραφείς (με τον πρώτο της λίστας να είναι ο χειρότερος): το εντυπωσιακό είναι πως υποτίθεται ότι «ήταν εκπρόσωποι μιας εποχής» και ότι τέτοιοι *représentants* τα κατάφεραν παρά το φρικτό γράψιμό τους, αν βέβαια υποθέσουμε ότι όντως εκπροσωπούσαν τον καιρό τους.

Τέσσερα 1

Κεφάλαιο Τέσσερα

Η κυρία Λάνσκαγια πέθανε την ίδια μέρα που η κόρη της αποφοίτησε από το κολέγιο Σάττον. Μια πρώην φοιτήτρια, χήρα ενός σάχη, είχε μόλις κληροδοτήσει ένα καινούριο σιντριβάνι στην πανεπιστημιούπολη. Γενικά, καλό θα ήταν στη μεταγραφή να διατηρεί κανείς επιμελώς τη θηλυκή κατάληξη των ρωσικών επωνύμων (όπως η κατάληξη -αγια, αντί της αρσενικής -ιυ ή -οϋ) όταν η εν λόγω κυρία είναι διάσημη καλλιτέχνης. Οπότε ας γράψουμε «Λάντσκαγια» – γη και ουρανός και η μελαγχολική ηχώ

Τέσσερα 2

του ονόματος με το οποίο χόρευε.¹ Το σιντριβάνι πήρε πολύ καιρό να στηθεί σωστά, ύστερα έπειτα από τους πρώτους σποραδικούς σπασμούς. Ο ηγεμόνας είχε παραμείνει ικανός έως την παράλογη ηλικία των ογδόντα χρόνων. Η μέρα ήταν πολύ ζεστή και το γαλάζιο της κάπως θαμπό. Μερικοί φωτογράφοι κινούνταν μέσα στο πλήθος αδιάφοροι, σαν φαντάσματα που κάνουν τη φασματική δουλειά τους. Σίγουρα, και για κανέναν απολύτως λόγο, ο ρυθμός αυτού του χωριού δε μοιάζει με τον ρυθμό που είχε ένα άλλο μυθιστόρημα,

¹ Landskaya: λογοπαίγνιο που δε μεταφράζεται στα ελληνικά, με τις λέξεις land (γη) και sky (ουρανός). (Σ.τ.Μ.)

Τέσσερα 3

Η Λόρα μου, όπου η μητέρα εμφανίζεται ως «Μάγια Ουμάνσκαγια», μια ηθοποιός του κινηματογράφου, πλάσμα της φαντασίας.

Τέλος πάντων, κατέρρευσε ξαφνικά στο γρασίδι στα μισά της όμορφης τελετής. Μια εντυπωσιακή φωτογραφία απανθάντισε το γεγονός στο «Αρχείο». Έδειχνε τη Φλόρα γονατιστή την ώρα που έπαιρνε τον ανύπαρκτο σφυγμό της μητέρας της κι επίσης έναν άντρα ιδιαίτερα εύσωμο και περιώνυμο, που ακόμα δεν είχε γνωριστεί με τη Φλόρα: στεκόταν ακριβώς πίσω της, με το κεφάλι ακάλυπτο και σκυφτό, και είχε καρφώσει το βλέμμα στο λευκό των

Τέσσερα 4

ποδιών της κάτω από τη μαύρη τήβεννο και στα ξανθά μαλλιά κάτω από το ακαδημαϊκό καπέλο.

Πέντε 1

Κεφάλαιο Πέντε

Λαμπρός νευρολόγος, περίφημος ομιλητής και οικονομικά ανεξάρτητος, ο δόκτωρ Φίλιπ Γουάιλντ είχε τα πάντα, εξόν από ελκυστικό παρουσιαστικό. Εντούτοις σύντομα ξεπερνούσε κανείς το σοκ που αισθανόταν όταν έβλεπε αυτό το απίστευτα παχύ πλάσμα να κατευθύνεται κουνιστό και λυγιστό προς το βήμα με τα γελοιωδώς μικρά ποδαράκια του και άκουγε τον κακαριστό ήχο με τον οποίο καθάριζε τον λαιμό του προτού αρχίσει να σαγηνεύει τα πλήθη με το πνεύμα του. Η Λόρα αδιαφορούσε για το πνεύμα, αλλά είχε μαγευτεί από τη φήμη και την περιουσία του.

Πέντε 2

Οι βεντάλιες είχαν ξαναγίνει της μόδας εκείνο το καλοκαίρι — το καλοκαίρι που αποφάσισε ότι ο διαπρεπής Φίλιπ Γουάιλντ, ιατρός, θα την παντρευόταν. Είχε μόλις ανοίξει μια *boutique d'éventails*¹ μαζί με μια συμφοιτήτρια από το Σάττον και τον Πολωνό καλλιτέχνη Rawitch, του οποίου το όνομα κάποιοι πρόφεραν Ρο Ιτς,² ενώ ο ίδιος Ρα Γουίτς.³ Μαύρες βεντάλιες και βιολετιές, βεντάλιες σαν ξαφνικές πορτοκαλιές λιακάδες, ζωγραφιστές βεντάλιες με κινέζικες πεταλούδες μεπου είχαν μακριές ουρές, αχ, θραύση έκαναν, και μια μέρα ο Γουάιλντ ήρθε και αγόρασε πέντε (πέντε έλεγε και άπλωνε τα δάχτυλά της σαν βεντάλια)

¹ Κατάστημα με βεντάλιες. (Σ.τ.Μ.)

² Έντονη φαγούρα. (Σ.τ.Μ.)

³ Ζήτω η μάγισσα. (Σ.τ.Μ.)

Πέντε 3

για «δύο θείες και τρεις ανιψιές» που στην πραγματικότητα δεν υπήρχαν, αλλά, τι σημασία έχει, ήταν ασυνήθιστη σπατάλη εκ μέρους του. Η συστολή του εξέπληξε και διασκέδασε τη Φλόρα.

Την περίμεναν λιγότερο διασκεδαστικές εκπλήξεις. Σήμερα, μετάέπειτα από τρία χρόνια γάμου, είχε απαυδήσει πλέον και με την περιουσία και με τη φήμη του. Ήταν σπαγγοραμμένος. Το σπίτι του στο Νιου Τζέρσι είχε εξωφρενικά λίγο προσωπικό. Το ραντσίτο στην Αριζόνα είχε χρόνια να αλλάξει διακόσμηση. Η βίλα στη

Πέντε 4

Ριβιέρα δεν είχε πισίνα και διέθετε μόνο μία κρεβατοκάμαρα. Όποτε έβαζε μπρος να τα αλλάξει όλα αυτά, εκείνος έβαζε ένα σιγανό τρίζιμο ή τσίριγμα, και τα καστανά του μάτια γέμιζαν ξαφνικά δάκρυα.

Πέντε 5

Εκείνη οραματιζόταν τα ταξίδια τους όπως στις διαφημίσεις, με μια μεγάλη λευκή σαν πούδρα παραλία, όπου η τροπική αύρα ανέμιζε τις φοινικιές και τα μαλλιά της· εκείνος τα έβλεπε σαν συνώνυμο των απαγορευμένων φαγητών, του χαμένου χρόνου και των τρομερών εξόδων.

Πέντε 1

Κεφάλαιο Πέντε¹

Ιβάν Βον

Το μυθιστόρημα *Η Λόρα μου* ξεκίνησε σχεδόν αμέσως μετά το τέλος του δεσμού που περιγράφει, ολοκληρώθηκε μέσα σ' έναν χρόνο, εκδόθηκε έπειτα από τρεις μήνες κι ευθύς έγινε φύλλο και φτερό από έναν βιβλιοκριτικό σε έγκριτη εφημερίδα. Επέζησε πεισματικά, και συνοδευόμενο από τα πνιχτά γρυλίσματα των μοιρών που προστατεύουν τα βιβλία, των αόρατων υποστηρικτριών του, ελίχθηκε στην κορυφή της λίστας των μπεστ σέλερ και στη συνέχεια άρχισε να γλιστράει προς τα κάτω, αλλά σταμάτησε σ' ένα μεσαίο σκαλί στον κάθετο πάγο. Πέρασαν

¹ Αυτό το κεφάλαιο είχε αρχικά τον αριθμό πέντε, αλλά φαίνεται ότι ο συγγραφέας είχε την πρόθεση να του αλλάξει αριθμηση.

Πέντε 2

καμιά δεκαριά Κυριακές, και η Λόρα έδινε την εντύπωση ότι είχε κολλήσει στο έβδομο σκαλί (το τελευταίο αξιοπρεπές) ή ότι ίσως κάποιος ανώνυμος ατζέντης που δούλευε για τον συγγραφέα αγόραζε κάθε εβδομάδα αρκετά αντίτυπα για να την κρατήσει εκεί· αλλά ήρθε μια μέρα που ο αποπάνω αναρριχητής έχασε το πάτημά του και γκρεμίστηκε παρασέρνοντας τα νούμερα εφτά, οχτώ και εννιά σε μια γενική πτώση δίχως ελπίδα επανάκαμψης.

Πέντε 3

Το «εγώ» του βιβλίου είναι ένας νευρωτικός και διστακτικός άνθρωπος των γραμμάτων, ο οποίος καταστρέφει την ερωμένη του καθώς της φτιάχνει το πορτρέτο. Στατικά—αν μπορεί να το θέσει κανείς έτσι—το πορτρέτο είναι πιστό. Παγιωμένες λεπτομέρειες, όπως το συνήθειο να ανοίγει το στόμα την ώρα που σκουπίζει τους βουβώνες της ή να κλείνει τα μάτια όταν μυρίζει ένα άοσμο τριαντάφυλλο, ανταποκρίνονται με ακρίβεια στο πρωτότυπο.

.....

Ομοίως η φειδωλή πρόζα του συγγραφέα που ψαλιδίζει τα πλούσια επίθετα

.....

Ο Φίλιπ Γουάιλντ διάβασε τη «Λόρα», όπου περιγράφεται με συμπόνια σαν συμβατικός «σπουδαίος επιστήμων», και παρ' ότι δεν αναφέρεται ούτε ένα εξωτερικό χαρακτηριστικό του, εμφανίζεται με εκπληκτική κλασική σαφήνεια, υπό το όνομα Φιλιντόρ Σοβάζ¹

¹ «Sauvage» στα γαλλικά και «Wild» στα αγγλικά σημαίνουν «άγριος». (Σ.τ.Μ.)

[Κεφάλαιο 6]

Τάιμς, 18 Δεκ. '75

«Εγκεφαλίνη που υπάρχει φυσιολογικά στον εγκέφαλο παράγεται τώρα συνθετικά». «Είναι σαν τη μορφίνη και άλλα οπιοειδή φάρμακα». Περαιτέρω έρευνα θα δείξει πώς και γιατί «η μορφίνη χαρίζει εδώ και αιώνες ανακούφιση από τον πόνο και δημιουργεί αισθήματα ευφορίας».

(να επινοήσω εμπορικό όνομα, λ.χ. εγκεφαλόπιο· να βρω εναλλακτικό όρο για την εγκεφαλίνη)

Έμαθα στη σκέψη να μιμείται έναν αυτοκρατορικό νευροδιαβιβαστή, έναν φοβερό αγγελιοφόρο που μεταφέρει τη διαταγή για αυτοκαταστροφή στον εγκέφαλό μου. Η αυτοκτονία γεννούσε μια ηδονική απόλαυση,

Nt 0

NT

η δελεαστική κενότητά της

Nτ1

Αρκείται σε μία μόνο γραμμή

Ο μαθητής που επιθυμεί να πεθάνει θα πρέπει καταρχάς να μάθει να προβάλλει μια νοητή εικόνα του εαυτού του επάνω στον εσωτερικό του μαυροπίνακα. Αυτή η επιφάνεια που στην παρθενικότερη εκδοχή της έχει μια αδιαφάνεια με σκούρα δαμασκηνί, αντί για μαύρη, χροιά, δεν είναι παρά η πίσω πλευρά των κλειστών βλεφάρων.

Για να διασφαλιστεί η απόλυτη ομαλότητα του φόντου, πρέπει να φροντίσει κανείς να εξαλείψει τις υπναγωγές γκαργγκούγιες¹ και τα ενδοπτικά σμήνη που ταλανίζουν την κουρασμένη

¹ Στην αρχιτεκτονική οι γκαργγκούγιες (gargoyle στα αγγλικά, gargouille στα γαλλικά) είναι αγαλματίδια με μορφή τεράτων —στην ουσία πρόκειται για γλυπτά-τραγέλαφους—, κύριος στόχος των οποίων είναι να απομακρύνουν το νερό από τις στέγες των σπιτιών όταν αυτό δεν οδηγείται σωστά μέσα στις υδρορρόες. Χρησιμοποιούνται ως διακοσμητικά σε καθεδρικούς ναούς και σιντριβάνια και λειτουργούν μάλλον ως καλλιτεχνήματα. (Σ.τ.Ε.)

Nτ2

όραση έπειτα από την υπερβολική μελέτη μιας συλλογής νομισμάτων ή εντόμων. Ένας βαθύς ύπνος και πλύσεις των οφθαλμών αρκούν για να καθαριστεί η περιοχή.

Τώρα έρχεται η νοητή εικόνα. Κατά την προετοιμασία του πειράματός μου —στη διάρκεια μιας παρατεταμένης περιόδου όπου προχωρούσα ψηλαφητά, την οποία θα αποφύγουν οι αρχάριοι με τη βοήθεια αυτών των σημειώσεων— έπαιξα με την ιδέα να ζωγραφίσω ένα αρκετά λεπτομερές, αρκετά αναγνωρίσιμο πορτρέτο του εαυτού μου στον προσωπικό μου μαυροπίνακα. Με βλέπω

Nτ3

στον καθρέφτη της ντουλάπας μου σαν έναν παχύσαρκο όγκο με άμορφα χαρακτηριστικά και θλιμμένο γουρουνίσιο βλέμμα· αλλά η οπτική μου φαντασία είναι ανύπαρκτη, αδυνατώ παντελώς να στριμώξω τον Νάιτζελ Ντάλλινγκ κάτω από το βλέφάρό μου, πόσο μάλλον να τον κρατήσω εκεί με μια σταθερή όψη της σάρκας για οποιοδήποτε χρονικό διάστημα. Μετά δοκίμασα διάφορες σχηματοποιήσεις: μια κούκλα που του έμοιαζε, ένα σκαρίφημα σκελετού. Ή μήπως αρκούν τα γράμματα του ονόματός μου; Το επαναλαμβάνόμενο «ι» του,

Nτ4

που συμπίπτει με την αγαπημένη μας αντωνυμία,¹ μου υπέδειξε μια κομψή λύση: μια απλή κατακόρυφη γραμμή που κόβει στα δύο το πεδίο της εσωτερικής μου όρασης μπορούσε να σχεδιαστεί με κιμωλία στη στιγμή και επιπλέον επάνω της μπορούσα να σημειώσω ελαφρά με οριζόντια σημάδια τα τρία μέρη του σώματός μου: τα πόδια, τον κορμό, και το κεφάλι.

¹ Το «I» στα αγγλικά σημαίνει «εγώ». (Σ.τ.Μ.)

Nτ5

Έχουν περάσει πια κάμποσοι μήνες από τότε που άρχισα να επεξεργάζομαι —όχι καθημερινά και όχι για παρατεταμένα χρονικά διαστήματα— την κάθετη γραμμή που με συμβολίζει. Σύντομα με τον δυνατό αντίχειρα της σκέψης μπόρεσα να εξαλείψω τη βάση της, που αντιστοιχούσε στα ενωμένα πόδια μου. Καινούριος καθώς ήμουν στη διαδικασία της αυτοδιαγραφής, απέδωσα την εκστατική ανακούφιση που ένιωσα όταν ξεφορτώθηκα τα δάχτυλα των ποδιών μου (που τα απεικονίζει ο λευκός ποδίσκος που έσβηνα με κάτι παραπάνω από αυνανιστική χαρά) στο γεγονός ότι είχα μαρτυρήσει από τότε που

Nτ6

τα σανδάλια της παιδικής ηλικίας αντικαταστάθηκαν από κομψά παπούτσια, που ακόμα και το ίδιο τους το βερνίκι αντανakλούσε πόνο και δηλητήριο. Τι ηδονή λοιπόν να ακρωτηριάζω τα μικροσκοπικά ποδαράκια μου! Ναι, μικροσκοπικά, αν και πάντα ήθελα, σαν τροφαντός δανδής που είμαι, να φαίνονται ακόμα μικρότερα. Τα παπούτσια για έξω πάντα με πονούσαν, πάντα με πονούσαν. Γύριζα στο σπίτι από τη δουλειά περπατώντας σαν πάπια και αντικαθιστούσα την οδύνη των στιλάτων όξφορντ με την άνεση της παλιάς παντόφλας. Αυτή η πράξη ελέους αποσπούσεέβγαζε αναπόφευκτα από μέσα μου έναν ηδονικό

Nτ7

.....

αναστεναγμό, τον οποίο η σύζυγός μου, όποτε την άφηνα απερίσκεπτα να τον ακούσει, θεωρούσε χυδαίο, αηδιαστικό, πρόστυχο. Είτε επειδή ήταν σκληρή είτε επειδή θεωρούσε ότι συμπεριφερόμουν έτσι επίτηδες για να την εκνευρίσω, κάποτε μου έκρυψε τις παντόφλες, και μάλιστα τις έκρυψε σε διαφορετικά σημεία, όπως χωρίζει κανείς τα φιλάσθενα αδερφάκια στα ορφανοτροφεία, ειδικά τις παγωμένες νύχτες, αλλά εγώ πήγα πάραυτα και αγόρασα είκοσι ζευγάρια μαλακά, πολύ μαλακά Καρπετόους, κρύβοντας το δακρυσμένο μου πρόσωπο πίσω από μια αγιοθασιλιάτικη μάσκα που τρώμαξε τις πωλήτριες.

Nτ8

Οι πορτοκαλιές τέντες των καλοκαιριών του νότου.

.....

Για μια στιγμή αναρωτήθηκα κάπως ανήσυχος μήπως η διαγραφή του αναπαραγωγικού μου συστήματος δε φέρει τίποτα παραπάνω από έναν ενισχυμένο οργασμό. Με ανακούφιση ανακάλυψα ότι η διαδικασία παρέτεινε την απερίγραπτη αίσθηση του γλυκού θανάτου, που τίποτα κοινό δεν είχε με εκσπερματώσεις ή φταρνίσματα. Τις τρεις τέσσερις φορές που έφτασα σ' αυτό το στάδιο, ανάγκασα τον εαυτό μου να επαναφέρει το κάτω μισό του λευκού μου «I» στον νοερό μου μαυροπίνακα και να ξεγλιστρήσω με αυτόν τον τρόπο από την επικίνδυνη ύπνωσή μου.

Nτ9

.....

Εγώ, ο Φίλιπ Γουάιλντ, λέκτορας Πειραματικής Ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο της Γάγγλια, πάσχω τα τελευταία δεκαεφτά χρόνια από μια εξευτελιστική ασθένεια του στομάχου, η οποία μου έχει περιορίσει δραματικά τις διασκεδάσεις με συντροφιά σε μικρές τραπεζαρίες.

Nτ10

.....

Απεχθάνομαι την κοιλιά μου, αυτό το γεμάτο έντερα μπαούλο που είμαι αναγκασμένος να κουβαλάω, και όλα όσα συνδέονται μαζί του – την κακή διατροφή, τις καούρες, το σαν μολύβι βάρος της δυσκοιλιότητας, ή αλλιώς τη δυσπεψία, με την πρώτη δόση της καυτής βρομιάς που ξεχύνεται από μέσα μου σε μια δημόσια τουαλέτα, τρία λεπτά πριν από ένα ραντεβού όπου πρέπει να είμαι στην ώρα μου.

Nτ11

Καρδιά (ή Βουβώνες;)

Υπάρχει, υπήρξε, μόνο ένα κορίτσι στη ζωή μου, αντικείμενο τρόμου και τρυφερότητας, αντικείμενο επίσης καθολικής συμπάθειας εκ μέρους των εκατομμυρίων που διάβασαν για κείνη στα βιβλία του εραστή της. Λέω «κορίτσι» και όχι γυναίκα, ούτε σύζυγος ούτε κοπέλα. Αν έγραφα στη μητρική μου γλώσσα, θα είχα πει «fille». Τραπεζάκια έξω, μια Κυριακή καλοκαιριού: *il regardait passer les filles* — με αυτή την έννοια. Όχι επαγγελματίες πόρνες, όχι απαραίτητα ευκατάστατες τουρίστριες, αλλά το «fille» ως μετάφραση του «κοριτσιού» που τώρα μεταφράζω ξανά:

από τα πόδια έως τους μηρούς, ύστερα ο κορμός, έπειτα ύστερα το κεφάλι, ώσπου δεν έμεινε τίποτα εκτός από ένα γκροτέσκο μπούστο με επίμονο βλέμμα.

.....

Σωφροσύνη, πλατωνικός όρος για τον ιδεώδη αυτοέλεγχο,
που εκπορεύεται από τον λογικό πυρήνα του ανθρώπου.

Γουάιλντ []
[Κεφάλαιο Εφτά]

.....

Την ώρα που απολάμβανα ένα πτιμπέρ με το μεσημεριανό μου τσάι, η κωμική μορφή της άκρης αυτού του συγκεκριμένου μπισκότου ενεργοποίησε έναν συνειρμό, που ενδεχομένως να τον έκανε ο αναγνώστης πριν από μένα. Ήδη γνωρίζει πόσο πολύ αντιπαθώ τα δάχτυλα των ποδιών μου. Τώρα με ταλαιπωρούσαν ένα νύχι που μπαίνει στο κρέας στο ένα πόδι κι ένας κάλος στο άλλο. Δε θα ήταν πανέξυπνη κίνηση, σκέφτηκα, να απαλλαγώ από τα δάχτυλά μου θυσιάζοντάς τα σ' ένα πείραμα που μονάχα

Γουάιλντ [1]

.....

από δειλία αναβάλλω διαρκώς; Πάντα αποκαθιστούσα, στον νοερό μου μαυροπίνακα, τα σύμβολα των διαγραμμένων οργάνων μου προτού ανανήψω ξαναβγώ από την ύπνωσή μου. Η επιστημονική περιέργεια και η απλή λογική απαιτούσαν να αποδείξω στον εαυτό μου ότι, αν άφηνα ήσυχη την κουτσουρεμένη γραμμή, το κουσούρι θα αντικατοπτριζόταν στην κατάσταση του ενός ή του άλλου μέλους του σώματός μου. Βούτηξα ένα τελευταίο πτιμπέρ στο τσάι, κατάπια τον γλυκό χυλό και καταπιάστηκα αποφασιστικά με την ταλαίπωρη σάρκα μου.

Γουάιλντ [2]

.....

Η επαλήθευση μιας ανακάλυψης φέρνει μεγάλη ικανοποίηση, αλλά μπορεί επίσης να προκαλέσει μεγάλο κλονισμό, ανάμεικτο με όλα τα βάσανα που συνεπάγονται ο ανταγωνισμός και ο χαμερπής φθόνος. Γνωρίζω τουλάχιστον δύο τέτοιους ανταγωνιστές μου —εσένα, Κέρσον, κι εσένα, Κρόντον—, που θα ανοιγοκλείνουν τις δαγκάνες τους σαν καβούρια σε βραστό νερό. Όταν αυτός που έκανε την ανακάλυψη την επαληθεύει και διαπιστώνει ότι λειτουργεί, νιώθει έναν χείμαρρο περηφάνιας και αγνότητας που θα τον οδηγήσει

Γουάιλντ [3]

.....

στο να λυπηθεί πράγματι τον καθηγητή Κέρσον και να κα-
νακέψει τον δόκτορα Κρόυντον (τον οποίο, καθώς βλέπω,
έκανε με τα κρεμμυδάκια ο κύριος Γουέστ σε μια πρόσφα-
τη δημοσίευσή του). Η μικρόψυχη εκδίκηση δεν είναι του
επιπέδου μας.

Ένα ζεστό κυριακάτικο απόγευμα στο άδειο μου σπίτι
—ενώ η Φλόρα και η Κόρα βρίσκονταν σε κάποιο κρεβάτι με
τους αγαπητικούς τους— ξεκίνησα το καθοριστικό πείραμα.
Η λεπτή βάση του γραμμένου με λευκή κιμωλία «I» σθή-
στηκε και παρέμεινε σθησμένη όταν αποφάσισα να διακό-
ψω την ύπνωσή μου. Την εξολόθρευση των δέκα δαχτύλων
μου είχε συνοδεύσει

Γουάιλντ [4]

.....

η συνηθισμένη ηδυπάθεια. Ήμουν ξαπλωμένος σ' ένα στρώ-
μα στο μπάνιο και είχα στρέψει στα πόδια μου τη δυνατή δέ-
σμη φωτός που έβγαζε η λάμπα για το ξύρισμα. Όταν άνοι-
ξα τα μάτια μου, είδα αμέσως ότι τα δάχτυλα των ποδιών
μου ήταν ανέπαφα.

Αφού κατάπια την απογοήτευσή μου, πάσχισα να βγω
από την μπανιέρα, προσγειώθηκα στα πλακάκια κι έφαγα
τα μούτρα μου στο πάτωμα. Προς μεγάλη μου χαρά διαπί-
στωσα ότι δεν μπορούσα να σταθώ όρθιος, γιατί τα δέκα δά-
χτυλά μου βρίσκονταν σε κατάσταση απερίγραπτου μωδιά-
σματος. Φαίνονταν μια χαρά, ενδεχομένως

Γουάιλντ [5]

.....

λίγο πιο ωχρά απ' ό,τιό συνήθως, όμως κάθε αίσθηση είχε κοπεί από ένα ξυράφι πάγου. Ψηλάφησα επιφυλακτικά το μεγάλο και τα υπόλοιπα τέσσερα δάχτυλα του δεξιού μου ποδιού, ύστερα του αριστερού, και όλα ήταν σαν λάστιχο και σαπισμένα. Η άμεση εμφάνιση της σήψης ήταν ιδιαίτερα εντυπωσιακή. Σύρθηκα στα τέσσερα στην διπλανή κρεβατοκάμαρα και ανέβηκα με χίλιους κόπους στο κρεβάτι μου.

Η συνέχεια ήταν απλό καθάρισμα. Όλη τη νύχτα ξεφλούδιζα τη μαραμένη λευκή σάρκα και συλλογιζόμουν με απίστευτη ευχαρίστηση

[πριν από το μπάνιο του]

Γουάιλντ [6]

.....

Ξέρω ότι τα πόδια μου μυρίζουν παρά τα καθημερινά μπάνια, αλλά αυτή η δυσωδία ήταν το κάτι άλλο

Εκείνο το πείραμα —μολονότι ομολογουμένως ασήμαντο— ενίσχυσε την πεποίθηση ότι προχωρούσα προς τη σωστή κατεύθυνση και πως (εκτός αν κάποια ειδικής πληγή ή επώδυνη ασθένεια συνόδευε τους χαρωπούς νεκρομπούς) η διαδικασία του θανάτου εξ αυτο-αποσύνθεσης πρόσφερε τη μεγαλύτερη έκσταση που έχει γνωρίσει άνθρωπος.

Δάχτυλα

Στην καλύτερη περίπτωση περίμενα να δω το μήκος κάθε πέλματος να μειώνεται δραστικά και την άκρη του να μεταμορφώνεται ομαλά σε κάτι που μοιάζει με αγκωνή φραντζόλας ψωμιού χωρίς κανένα ίχνος δαχτύλων. Στη χειρότερη περίπτωση ήμουν προετοιμασμένος να αντιμετωπίσω ένα πρόπλασμα ανατομίας: δέκα γυμνές φάλαγγες που θα εξέίχαν από τα πόδια μου σαν τα δάχτυλα ενός σκελετού. Στην πραγματικότητα το μόνο που είδα ήταν η γνώριμη σειρά των δαχτύλων μου.

1

Ιατρικό ιντερμέδιο

«Καθίστε» είπε ο νεαρούλής, μαυρισμένος, ευδιάθετος δόκτωρ Όπερτ δείχνοντας εγκάρδια μια πολυθρόνα στο βορινό άκρο του γραφείου του, και στη συνέχεια εξήγησε την αναγκαιότητα χειρουργικής επέμβασης. Έδειξε στον Α. Ν. Ντ. μια από τις σκοτεινές, ζοφερές ουρογραφίες που απεικόνιζαν τα όργανά του. Η σφαιρική σκιά ενός αδενώματος κάλυπτε το μεγαλύτερο μέρος της ασπριδερής κύστης. Αυτός ο

2

καλοήθης όγκος μεγάλωνε στον προστάτη κάπου δεκαπέντε χρόνια και τώρα ήταν πολλές φορές μεγαλύτερος από αυτόν. Ο άτυχος αδένας όπου είχε προσκολληθεί το μεγάλο γκρίζο παράσιτο μπορούσε κι έπρεπε να αφαιρεθεί αμέσως.

«Κι αν αρνηθώ;» είπε ο Α. Ν. Ντ.

«Τότε μια απ' αυτές τις μέρες,

.....

εκείνο το φόντο
να το απαλλάξει από οποιαδήποτε παρέμβαση.
κουρασμένα μάτια.

Όπως υπναγωγές γκαργκούγιες* ή ενδοπτικά σμήνη*
μια κατακόρυφη γραμμή σχεδιασμένη με κιμωλία στο
δαμασκηνόχρωμο σκοτάδι¹
επάνω από μια συλλογή νομισμάτων ή εντόμων
ένα ανδρείκελο ή ένας μικρός σκελετός, αλλά αυτό απαι-
τούσε

¹ Αυτές οι φράσεις εμφανίζονται και στην κάρτα της σελίδας χχχ, οπότε ίσως αυτή η κάρτα είναι προσχέδιο.

.....

Σ' αυτή την πολύ ιδιαίτερη κατάσταση αυτοϋπνώσης δεν
υπάρχει περίπτωση να χάσει κανείς την επαφή με τον εαυ-
τό του και να γλιστρήσει σε κατάσταση κανονικού ύπνου
(εκτός αν είναι πολύ κουρασμένος στην αρχή)

Για να διακόψετε την ύπνωση, το μόνο που έχετε να κά-
νετε είναι να αποκαταστήσετε —με όλες τις καθαρογραμ-
μένες με κιμωλία λεπτομέρειες— την απλή εικόνα του εαυ-
τού σας, τον στυλιζαρισμένο σκελετό, στον νοερό σας μαυ-
ροπίνακα. Ωστόσο θα πρέπει να θυμάται κανείς ότι δεν πρέ-
πει να παραδίδεται στη θεϊκή απόλαυση που προσφέρει η
καταστροφή του στέρνου, λόγου χάρη. Απολαύστε τη, μα
μη στέκεστε επάνω από τα συντρίμια σας, μην τυχόν και
πάθετε καμιά ανίατη ασθένεια ή πεθάνετε προτού να είστε
έτοιμοι να πεθάνετε.

Τελευταίο Κεφάλαιο

Αρχή του τελευταίου κεφαλαίου

η απόλαυση να διεισδύεις με κοφτερό ψαλίδι κάτω από το νύχι που χώνεται στο κρέας και να κόβεις την ενοχλητική άκρη και η πρόσθετη έκσταση να ανακαλύπτεις από κάτω ένα κεχριμπαρένιο απόστημα που το αίμα του ρέει, συμπαρασύροντας και τον ποταπό πόνο.

Αλλά με τα χρόνια δεν μπορούσα πια να σκύψω για να φτάσω τα πόδια μου ούτε να πάω για πεντικιούρ, γιατί ντρέπóμουν να τα δείξω.

[Δεσποινίς Γιουρ, αυτό είναι το χειρόγραφο του τελευταίου κεφαλαίου, το οποίο παρακαλώ να δακτυλογραφήσετε σε τρία αντίτυπα —χρειάζομαι το επιπλέον για προδημοσίευση στο *Μπουμπούκι*— ή σε κάποιο άλλο περιοδικό.]¹

Πριν από αρκετά χρόνια, ενώ εργαζόμουν ακόμα στο Ινστιτούτο Νευρολογίας Ορλόζ, μια ανόητη δημοσιογράφος σε μια ανόητη ραδιοφωνική εκπομπή («Σύγχρονοι Εκκεντρικοί») με παρουσίασε ως «ευγενικό Ανατολίτη σοφό, ιδρυτή του

[να προστεθούν κάρτες]

¹ Οι αγκύλες στην πρώτη παράγραφο ίσως είναι υπενθύμιση για να μπει ως παράθεμα.

Προτελ. Τέλος.
Τέλος προτελ. κεφαλαίου.

Το χειρόγραφο του τελευταίου κεφαλαίου του Γουάιλντ, το οποίο, την ώρα που εκείνος πάθαινε το μοιραίο έμφραγμα δέκα τετράγωνα παρακάτω, η δακτυλογράφος, η Σου Γιου,¹ δεν είχε προλάβει να τελειώσει εξαιτίας μιας επείγουσας δουλειάς για έναν άλλο εργοδότη, αποσπάστηκε επιτηδείως από τα χέρια της από κείνον τον άλλο τύπο, για να βρει ένα μέρος δημοσίευσης πιο μόνιμο από το *Μπουμπούκι* ή τη *Ρίζα*.

¹ Sue Y: φράση ομόηχη με το «sue you», το οποίο σημαίνει «σου κάνω μήνυση».

Πρώτο α

Ε λοιπόν, ένα είδος συγγραφέα. Ένας εκκολαπτόμενος και ήδη σαπισμένος συγγραφέας. Αφού υπήρξε φτωχός αναγνώστης σε κάποιον από τους τελευταίους θλιβερούς πύργους μας.

Ναι, είναι και λέκτορας. Ένας πλούσιος σάπιος λέκτορας (φοβερή παρεξήγηση, άλλος κόσμος).¹

Για ποιον λένε; Για τον άντρα της, φαντάζομαι. Η Φλο είναι φρικιαστικά ειλικρινής όταν πρόκειται για τον Φιλίπ. (που δεν μπορούσε να έρθει στο πάρτι – σε κανένα πάρτι)²

¹ Λογοπαίγνιο που δε μεταφράζεται στα ελληνικά, με τις λέξεις «lector», αναγνώστης, λέκτορας σε αγγλικό πανεπιστήμιο και «lecturer», λέκτορας σε αμερικανικό πανεπιστήμιο, ομιλητής. (Σ.τ.Μ.)

² Αυτό το υλικό ταιριάζει με τη συζήτηση στο πρώτο κεφάλαιο.

Πρώτο β

καρδιά ή εγκέφαλος — όταν η ακτίνα που εκτοξεύω φτάσει
στη στέρνα του Δάντη ή στη νήσο του Ράιλ

Πρώτο γ

Θόρντον + Σμαρτ *Φυσιολογία του ανδρ.* σ. 299

Γουάιλντ [χειρόγραφο]: Δεν πιστεύω ότι ο νωτιαίος μυελός είναι ο μοναδικός ή έστω ο κύριος αγωγός των εξωφρενικών μηνυμάτων που φτάνουν στον εγκέφαλό μου. Πρέπει να βρω περισσότερα στοιχεία γι' αυτό — για την αλλόκοτη εντύπωση που έχω ότι υπάρχει κάποιο υπόγειο μονοπάτι, να το πω έτσι, μέσα στο οποίο πηγαινοέρχονται οι εντολές της βούλησής μου μάλλον στη σκιά των νεύρων παρά στα νεύρα καθαυτά.

Πρώτο δ

Ο φωτογράφος έστηνε

Πάντα το καταλαβαίνω ότι με απατάει με καινούριο εραστή όποτε επισκέπτεται τη ζοφερή κρεβατοκάμαρά μου πα-
ραπάνω από μία φορά τον μήνα (που είναι ο μέσος όρος από
τότε που πάτησα τα εξήντα)

I

Ο μόνος τρόπος να την πάρει ήταν η πιο [] στάση συνου-
σίας: εκείνος ξαπλωμένος στα μαξιλάρια· εκείνη καθισμέ-
νη στον *fauteuil*, τον θρόνο, της σάρκας του με την πλά-
τη προς το μέρος του. Η διαδικασία —μερικές αναπηδήσεις
επάνω από πολύ μικρά λαγόνεςλοφάκια— δεν της έλεγε τί-
ποτα. Εκείνη κοιτούσε το χιονισμένο τοπίο στα πόδια του
κρεβατιού — τις κουρτίνες· κι εκείνος την κρατούσε μπροστά
του σαν παιδί που το πήγαινε βόλτα με το έλκηθρο σε μια

II

μικρή πλαγιά ένας καλόκαρδος άγνωστος, έβλεπε την πλά-
τη της, τους μηρούς της ανάμεσα στα χέρια του.

Σαν φρύνοι ή χελώνες, κανένas τους δεν έβλεπε το πρό-
σωπο του άλλου

Βλέπε *animaux*

Ορόρα 1

Σημειώσεις του Γουάιλντ

Η ερωτική μου ζωή έχει ουσιαστικά τελειώσει, μα—

Σε είδα ξανά, Ορόρα Λη, εσένα που σε κυνήγησα νεαρός
με απελπισμένο πόθο σε γυμνασιακούς χορούς — εσένα που
τώρα, ύστερα έπειτα από πενήντα χρόνια, σ' έχω στριμώξει
σ' ένα πεζούλι του ονείρου μου. Το φτιασιδωμένο σου φρω-
μένο στόμα και το παγωμένο βλέμμα σου έμοιαζαν πολύ,
τώρα που το σκέφτομαι, με τα επίσημα χείλη και τα μά-
τια της Φλόρας, της καπριτσιόζας συζύγου μου, και το ψιλό
σου φουστανάκι από μαύρο μετάξι θα μπορούσε να έχει βγει
από την τωρινή της γκαρνταρόμπα. Γύρισες από την άλλη,
αλλά δεν μπορούσες να ξεφύγεις, παγιδευμένη

Ορόρα 2

όπως ήσουν στις πυκνοβαλμένες στήλες του φεγγαρόφωτου, κι εγώ σήκωσα τον ποδόγυρο του φουστανιού σου —πράγμα που δεν είχα ξανακάνει ποτέ πριν— και χάιδεψα, ζύμωσα, τσίμπησα πολύ μαλακά τα χλωμά πεταχτά σου οπίσθια, ενώ στεκόσουν εντελώς ακίνητη σαν να συλλογιζόσουν νέες δυνατότητες εξουσίας και ηδονής και εσωτερικής διακόσμησης. Στο αποκορύφωμα της συγκρατημένης σου έκστασης τρύπωσα το χέρι μου από πίσω ανάμεσα στους σύμφωνους-συναινετικούς μηρούς σου και ψηλάφησα τις γεμάτες ιδρώτα πτυχώσεις ενός μακριού όσχεου και

Ορόρα 3

ύστερα, πιο μπροστά, το κύρτωμα ενός κοντού μαλθακού μορίου. Ως αυθεντία στα όνειρα, θα ήθελα να προσθέσω ότι δεν επρόκειτο για σημάδι ομοφυλοφιλίας, αλλά για θαυμάσιο παράδειγμα ακραίας γυνανδρίας. Η νεαρή Ορόρα Λη (που στα δεκαεφτά της έμελλε να τη μακελέψει και να την κατακρεουργήσει ένας ηλίθιος εραστής της όλο γυαλιά και γένια) και ο ημι-ανίκανος γερο-Γουάιλντ σχημάτισαν για μια στιγμή ένα ενιαίο πλάσμα. Αλλά πέρα από αυτά, υπό μια πιο

Ορόρα 4

αηδιαστική και απολαυστική έννοια, ο πισινούλης της, τόσο απαλός, τόσο φεγγαροφώτιστος, αντίγραφο, εδώ που τα λέμε, των θέλγητρων του δίδυμου αδελφού της, τον οποίο γεύτηκα μάλλον θάναυσα την τελευταία νύχτα που ήμουν εσωτερικός στο σχολείο, παρέμεινε ένθετος στο μετάλλιο όλων των ημερών που ακολούθησαν.

Διάφορα

Θέληση, απόλυτη αυτοκυριαρχία.

Η εικόνα του «ύπνου» της ύπνωσης όπως καταγράφεται στο ηλεκτροεγκεφαλογράφημα μοιάζει πάρα πολύ με κείνη της εγρήγορσης και διαφέρει αρκετά από κείνη του κανονικού ύπνου· εντούτοις υπάρχουν ορισμένες μικρές λεπτομέρειες στο μοτίβο της ύπνωσης που παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον και τη διαχωρίζουν τόσο από τον ύπνο όσο και από την αφύπνιση.

Σημείωση του Γουάιλντ

[τουλάχιστον τρεις κάρτες με τέτοια]
αυτο-εξάλειψη
αυτο-πυρπόληση, -ητής
Καταστρέφοντας τον θώρακά μου, κατέστρεψα επίσης
[] και το [] και τους γελαστούς θεατές σε θέατρα όπου η
σκηνή ή η οθόνη δεν είναι πια ορατή, και το [] και το [] στο
κοιμητήριο της ασύμμετρης καρδιάς
αυθυποβολή, αυθυποβαλλόμενος
αυθ-υποβλητικός

Σημειώσεις του Γουάιλντ

Μια διαδικασία αυτο-εξολόθρευσης που διεξάγεται με
προσπάθεια της βούλησης. Η ηδονή, που γειτνιάζει σχεδόν
με την αφόρητη έκσταση, προξενείται από την αίσθηση που
δημιουργεί η βούληση καθώς επεξεργάζεται μια νέα απο-
στολή: μια πράξη καταστροφής που παραδόξως αναπτύσ-
σει ένα στοιχείο δημιουργικότητας στην απολύτως καινού-
ρια εφαρμογή της απολύτως ελεύθερης βούλησης. Μαθαί-
νει να χρησιμοποιεί την ευρωστία του σώματος για να το δι-
αγράψει, αναστρέφοντας τη ζωτικότητα.

Λεξικό της Οξφόρδης

Νιρβάνα [] σθήσιμο (εξάλειψη), αφανισμός, εξαφάνιση.
Στη βουδιστική θεολογία αφανισμός... και συγχώνευση με
το ύψιστο πνεύμα.

(ενστερνίζομαι τον Βράχμα μέσα στη νιρβάνα)

βόνζος = βουδιστής μοναχός

βουδιστικό, βουδικό μοναστήρι

το δόγμα της βουδιστικής ενσάρκωσης

επίτευξη του βράχμαν = απορρόφηση στη θεία ουσία.

βραχμανισμός

(όλα αυτά προϋποθέτουν έναν ύψιστο θεό)

Βουδισμός

Νιρβάνα = «εξάλειψη του εαυτού» «ατομική ύπαρξη»

«απελευθέρωση από τον κύκλο των ενσαρκώσεων»

«επανένωση με τον Βράχμα (Ινδουϊσμός)

επιτυγχάνεται με την εκμηδένιση της ατομικής ύπαρξης.

Βουδισμός: εκστατική πνευματική κατάσταση

Οι θρησκευτικές ανοησίες και ο μυστικισμός της ανατο-
λίτικης σοφίας

Η ελάσσων ποίηση των μυστικιστικών μύθων

Γουάιλντ Α

Το μυθιστόρημα Λόρα μού το έστειλε ο ζωγράφος Ραγουίτς, ένας θαυμαστής που είχε απορρίψει η γυναίκα μου, της οποίας είχε φιλοτεχνήσει μια εξάισια ελαιογραφία πριν από μερικά χρόνια. Ο τρόπος με τον οποίο η φιλενάδα του, μια κοκότητα με βερνικωμένα νύχια που κρυφογελούσε πονηρά, με οδήγησε με διακριτικούς υπαινιγμούς και αμυδρές προτροπές στην έκθεση όπου μου πούλησαν την «Κυρία με τη βεντάλια» είναι ξεχωριστό ανέκδοτο στην ανθολογία της ταπείνωσης, στην οποία, από τότε που παντρεύτηκα, έχω γίνει μόνιμος συνεργάτης. Όσον αφορά το βιβλίο,

Γουάιλντ Β

ένα μπεστ σέλερ που το εγκώμιο στο οπισθόφυλλο περιέγραφε ως «roman à clef¹ του οποίου το κλειδί έχει χαθεί για πάντα», τα δαιμονικά χέρια ενός από τους υπηρέτες μου, του Βελούδινου Βαλέ όπως τον αποκαλούσε η Φλόρα, επέμεναν να το γλιστρούν στο οπτικό μου πεδίο, ώσπου το άνοιξα το καταραμένο και ανακάλυψα ότι ήταν ένα εξοργιστικό αριστούργημα

¹ «Μυθιστόρημα με κλειδί»: πεζογράφημα όπου πραγματικά πρόσωπα και μέρη εμφανίζονται με ψεύτικα ονόματα. (Σ.τ.Μ.)

Ω

Τελευταία §

Η Γουίννυ Καρ, ενώ περίμενε το τρένο στην αποβάθρα του σταθμού στο Σεξ, ένα μαγευτικό ελβετικό θέρετρο ονομαστό για τα πορφυρά δαμάσκηνά του, είδε την παλιά της φίλη, τη Φλόρα, σ' ένα παγκάκι κοντά στο περίπτερο με τα βιβλία, να έχει ένα χαρτόδετο βιβλίο στα πόδια της. Ήταν ένα αντίτυπο της Λόρας με μαλακό εξώφυλλο, το οποίο ουσιαστικά εκδόθηκε ταυτόχρονα με την ανθεκτικότερη και πιο κομψή έκδοση με το σκληρό εξώφυλλο. Το είχε μόλις αγοράσει από το περίπτερο του σταθμού,

Ω2

και απαντώντας στο χιουμοριστικό σχόλιο της Γουίννυ («εύχομαι να απολαύσεις την ιστορία της ζωής σου»), είπε πως αμφέβαλλε αν θα κατάφερνε να πιέσει τον εαυτό της να το αρχίσει.

Α, μα πρέπει! είπε η Γουίννυ, ναι μεν έχει πολλά φανταστικά στοιχεία, αλλά σχεδόν σε κάθε γωνιά θα βλέπεις τον εαυτό σου. Και ύστερα είναι και ο υπέροχος θάνατός σου. Άσε με

Ω 3

να σου δείξω τον υπέροχο θάνατό σου. Να πάρει, ήρθε το τρένο μου. Πηγαίνουμε παρέα;

«Δεν πάω πουθενά. Περιμένω κάποιον. Τίποτα συναρπαστικό. Σε παρακαλώ, δώσ' μου το βιβλίο μου».

«Αχ, μα πρέπει οπωσδήποτε να σου βρω το απόσπασμα. Δεν είναι ακριβώς στο τέλος. Θα σκάσεις στα γέλια. Είναι ο πιο τρελός θάνατος στον κόσμο».

«Θα χάσεις το τρένο» είπε η Φλόρα

Πέντε Α

Ο Φίλιπ Γουάιλντ πέρασε σχεδόν όλο το απόγευμα στη σκιά μιας μαρμπρόζας¹ (για την οποία είχε την αμυδρή, και εσφαλμένη, εντύπωση ότι ανήκε σε κάποια πυκνόφυλλη τροπική ράτσα σημύδας) πίνοντας τσάι με λεμόνι και κρατώντας υποτυπώδεις σημειώσεις με ένα μικρούτσικο μολυβάκι που κρεμόταν από μια μικρούτσικη ατζεντούλα που έμοιαζεέδειχνε να λιώνει στη μεγάλη υγρή παλάμη όπου άνοιγε τότε τότε για να σταυρωθεί. Καθόταν με τα πόδια

¹ Πρόκειται για λέξη που έχει επινοήσει ο συγγραφέας, ίσως από τις λέξεις «marbre» (μάρμαρο) ή «arbor» (δέντρο) και «rosa» (ρόδο). (Σ.τ.Μ.)

Πέντε Β

ορθάνοιχτα για να βολέψει την τεράστια κοιλιά του κι έριχνε πού και πού καμιά ματιά ή στα μισά μιας σκέψης έκανε μια κίνηση να ελέγξει τα κουμπιά του παλιομοδίτικου λευκού παντελονιού του. Επίσης ανά διαστήματα έψαχνε την ξύστρα του, που αφηρημένος την έβαζε κάθε φορά σε διαφορετική τσέπη αφού τη χρησιμοποιούσε. Κατά τα άλλα, στα διαστήματα ανάμεσα σε όλες αυτές τις μικρές κινήσεις, καθόταν απολύτως ακίνητος, σαν ειδώλιο σε διαλογισμό. Συχνά ήταν παρούσα και η Φλόρα, ξαπλωμένη τεμπέλικα σε μια σεζλόγκ,

Γ

την οποία μετακινούσε πότε πότε κάνοντας κατά κάποιον τρόπο κύκλους γύρω από τον άντρα της, περιφράσσοντας έτσι την καρέκλα του με τα περιδικά που άφηνε σκόρπια πίσω της, καθώς αναζητούσε σκιά ακόμα πιο παχιά από κείνη που προστάτευε εκείνον. Η ακατανίκητη ανάγκη της να αποκαλύπτει όσο περισσότερη γυμνή σάρκα επέτρεπε η μόδα ήταν συνδυασμένη στο ιδιόρρυθμο μυαλουδάκι της με τον τρόπο που της προκαλούσε η ιδέα να αφήσει ακόμα και το παραμικρότερο ίχνος μαυρίσματος να μιάνει το αλαβάστρινο δέρμα της.

Σημειώσεις του Ερικ

Απ' όλες τις αντισυλληπτικές μεθόδους, ακόμα και από τους ασφαλέστερους και βαθύτερους εντονότερους οργασμούς, προτιμούσα απείρως περισσότερο —παράφορα θα έλεγα— να τελειώνω με την άνεσή μου στο πιο απαλό σημείο του μηρού της. Αυτή η προτίμηση μπορεί να οφείλεται στον αλησμόνητο αντίκτυπο που είχαν τα ερωτικά παιχνίδια με συμμαθητές διαφορετικών, αλλά ερωτικά πανομοιότυπων, φύλων

κι αυτός χρειαζόταν
και ότι εκείνος θα ερχόταν να μείνει για τουλάχιστον μία
εβδομάδα μήνα παρά μήνα

Αυτό το κλειδί για ένα Θέμα
Ξεκινάει με ποίημα κτλ. και
τελειώνει με αυναν. και Φλόρα, αφιέρωση σε εικόνα

X

.....

Έπειτα από τρία χρόνια χωρισμού (πόλεμος κάπου μακριά, τακτική ανταλλαγή τρυφερών επιστολών) συναντηθήκαμε ξανά. Αν και ήταν ακόμα παντρεμένη με κείνο το γουρούνι, κρατιόταν μακριά του και για την ώρα έμενε σ' ένα θέρετρο στην κεντρική Ευρώπη σε εκκεντρική απομόνωση. Συναντηθήκαμε σ' ένα θαυμάσιο πάρκο το οποίο μου εγκωμίασε με υπερβολική θερμότητα —γραφικά δέντρα, ανθισμένα λιβάδια— και σ' ένα απόμερο σημείο του μια αρχαία ροτόντα με ζωγραφιές και μουσική, όπου

XX

.....

έπρεπε οπωσδήποτε να σταματήσουμε για να ξεκουραστούμε και να τσιμπήσουμε κάτι —οι αδελφές, μου είπε, θέλω να πω οι υπάλληλοι εκεί— πρόσφεραν παγωμένο καφέ και τάρτα κεράσι εξαιρετικής ποιότητας — και καθώς μιλούσε άρχισα ξαφνικά να συνειδητοποιώ με απόλυτη θλίψη και αμηχανία πως το «περίπτερο» ήταν το ονομαστό Πράσινο Παρεκκλήσι της Αγίας Εσμεράλδας και ότι η Φλόρα ξεχείλιζε από θρησκευτικό ζήλο και παρ' όλα αυτά φοβόταν, αξιοθρήνητα και απελπιστικά, παρά τα λαμπερά χαμόγελα και *un air enjoué*¹ μήπως την προσβάλω με κανένα κοροϊδευτικό σχόλιο.

¹ *Times Literary Supplement*, το λογοτεχνικό ένθετο των *Times*. (Σ.τ.Μ.)

Nτ[]

.....

Ανακαλύπτω τυχαία την τέχνη να σβήνω με τη σκέψη το σώμα, την ύπαρξη, τον ίδιο τον νου. Να σβήνεις με τη σκέψη τη σκέψη — τι πολυτελής αυτοκτονία, τι απολαυστική αποσύνθεση! Η λέξη αποσύνθεση, μάλιστα, ταιριάζει εδώ απόλυτα· γιατί έτσι όπως κάθεται χαλαρός σ' αυτή την αναπαυτική πολυθρόνα (ο αφηγητής χτυπώντας τα μπράτσα της) και αρχίζεις να καταστρέφεις τον εαυτό σου, το πρώτο πράγμα που νιώθεις είναι μια προοδευτική τήξη από τα πόδια προς τα επάνω

Nτ ένα

.....

Όταν κανείς πειραματίζεται για να επιλέξει τον πιο γλυκό θάνατο, δεν μπορεί, προφανώς, να πυρπολήσει ένα μέλος του ή να το στραγγίξει από αίμα ή να το υποβάλει σε οποιαδήποτε άλλη δραστική επέμβαση, για τον απλό λόγο ότι αυτές οι θεραπείες είναι μονόδρομος: το όργανο που καταστράφηκε δεν γίνεται να αναστηθεί. Αυτό που κάνει το συγκεκριμένο πείραμα να ξεχωρίζει είναι η δυνατότητα που έχει ο μαθητής της αυτοεξόντωσης να το σταματήσει και να επιστρέψει από το επικίνδυνο ταξίδι ανέπαφος,

Ντ δύο

.....

άπαξ και κατακτήσει τη μυστηριώδη τεχνική του. Από τα προηγούμενα κεφάλαια και τις υποσημειώσεις που τα συνοδεύουν θα έχει μάθει, ελπίζω, πώς να μπαίνει στη νεκρά, δηλαδή σε μια ακίνδυνη ύπνωση, και πώς να βγαίνει από αυτή την κατάσταση με ένα αποφασιστικό τράδηγμα της άγρυπνης βούλησης. Αυτό που δε γίνεται να διδαχτεί κανείς είναι μια ορισμένη μέθοδος διάλυσης του σώματός του, ή τουλάχιστον μέρους του σώματός του, ενώ βρίσκεται σε ύπνωση. Η εις βάθος διερεύνηση του πιο σκοτεινού εαυτού, το ξετύλιγμα των υποκειμενικών συσχετισμών, μπορεί ξαφνικά

Ντ τρία

.....

να οδηγήσει στο ίχνος μιας ένδειξης και ύστερα στην ίδια την ένδειξη. Η μόνη βοήθεια που μπορώ να προσφέρω δεν είναι καν υποδειγματική. Εξ όσων γνωρίζω, ο τρόπος που βρήκα για να προσελκύσω τον θάνατο μπορεί να είναι εντελώς άτυπος· ωστόσο πρέπει να διηγηθώ την ιστορία για χάρη της αλλόκοτης λογικής της.

Σ' ένα όνειρο που επανερχόταν συχνά στα παιδικά μου χρόνια έβλεπα, λέει, μια μουτζούρα στην ταπετσαρία ή σε μια ασβεστωμένη πόρτα, μια άσχημη μουτζούρα που ζωντάνευε

Ντ τέσσερα

.....

και γινόταν καρκινοειδές τέρας. Την ώρα που άρχιζε να κου-
νάει τα πόδια του, με ξυπνούσε ένα ρίγος ανόητου τρόμου·
αλλά την ίδια ή την επόμενη νύχτα θα κοιτούσα και πάλι
αφηρημένος έναν τοίχο ή ένα χώρισμα, όπου κάποιος λεκές
θα τραβούσε την προσοχή του αφελούς κοιμισμένου, κα-
θώς θα άρχιζε να μεγαλώνει και να απλώνει και να κλείνει
τα άκρα του — και πάλι κατάφερνα να ξυπνήσω πριν ο πρη-
σμένοςοιδαλέος όγκος ξεκολλήσει από τον τοίχο. Αλλά μια
νύχτα

Ντ πέντε

.....

που μια παραξενιά της στάσης, μια ζάρα του μαξιλαριού,
μια πτυχή στα σκεπάσματα με έκανε να νιώσω πιο έξυπνος
και πιο θαρραλέος απ' όσο συνήθως, άφησα τη μουτζούρα να
εξελιχθεί και χρησιμοποιώντας φανταστική ύλη έσβησα το
κτήνος. Εμφανίστηκε ξανά τρεις τέσσερις φορές στα όνει-
ρά μου, αλλά εγώ καλωσόρισα την μεγεθυνόμενη μορφή του
και την έσβησα χαρωπά. Τελικά έπαψε —όπως κάποια μέρα
θα πάψει και η ζωή— να με ενοχλεί.

Πόδια 1 7

Τα πόδια μου δε μου έχουν δώσει ποτέ την παραμικρή χαρά. Μάλιστα είμαι εντελώς αντίθετος στη δίποδη κατάσταση. Όσο πιο παχύς και σοφός γινόμουν, τόσο μεγαλύτερη αποστροφή μού προκαλούσε η υποχρέωση να παλεύω με μακριά σώδρακα, παντελόνια και πιτζάμες. Αν μπορούσα να αντέξω το άπλυτο σώμα μου, που μύριζε άσχημα και κόλλαγε, θα κοιμόμουν με όλα μου τα ρούχα και θα είχα υπηρέτες —κατά προτίμηση με πείρα στο γδάρισμα πτωμάτων— να με αλλάζουν, ας πούμε, μία φορά την εβδομάδα. Από την άλλη βέβαια

Πόδια 2 8

απεχθάνομαι επίσης να με πλησιάζουν υπηρέτες και να με αγγίζουν με τα αισχρά τους χέρια. Ο τελευταίος που είχα ήταν τουλάχιστον καθαρός, αλλά θεωρούσε το ντύσιμο του αφέντη του πνευματικό παιχνίδι· αυτός έβαζε τα δυνατά του να γυρίσει το λάθος έξω στο σωστό μέσα, κι εγώ ακύρωνα τις προσπάθειές του βάζοντας το δεξί μου πόδι στο αριστερό μπατζάκι. Οι περίπλοκες ασκήσεις μας, που σε κάποιον παρατηρητή μπορεί

Πόδια 3

.....

να φαίνονταν σαν αγώνας εξωτικής πάλης, μας οδηγούσαν από το ένα δωμάτιο στο άλλο και ολοκληρώνονταν με μένα να κάθομαι στο πάτωμα, εξαντλημένος και κáθιδρος, ενώ το κάτω μέρος του παντελονιού μου έντυνε άσχημα τη φουσκωμένη κοιλιά μου.

Εντέλει, στα εξήντα μου, βρήκα τον κατάλληλο άνθρωπο για να με ντύνει και να με ξεντύνει: έναν γέρο ταχυδακτυλουργό που μπορούσε να μπαίνει πίσω από το παραβάν με αμφίεση κοζάκου και να βγαίνει αμέσως από την άλλη μεριά ντυμένος

Πόδια 4 10

.....

Θείος Σαμ. Είναι ακαλαίσθητος και αγενής και γενικά δεν είναι καλός άνθρωπος, αλλά μου έχει μάθει πολλά έξυπνα κόλπα, όπως να διπλώνω σωστά τα παντελόνια, και νομίζω ότι θα τον κρατήσω παρά τον απίστευτο μισθό που μου ζητάει το κάθαμα.

Ο Γουάιλντ θυμάται

Πού και πού εμφανιζόταν για λίγες στιγμές λίγο πριν πά-
ρει το επόμενο τρένο, το επόμενο αεροπλάνο, τον επόμενο
εραστή. Τον πρωινό μου ύπνο διέκοπταν ήχοι σπαραξικάρ-
διοι — ένα παράθυρο που ανοίγει, μερικά σούρτα- φέρτα στο
κάτω πάτωμα, ένα μπαούλο που ερχόταν, ένα μπαούλο που
έφευγε, μια μακρινή τηλεφωνική συνομιλία με συνωμοτι-
κούς, καθώς φαινόταν, ψιθύρους. Αν τολμούσα, τρέμοντας
μέσα στο νυχτικό μου, να τη σταματήσω για να της μιλή-
σω, το μόνο που μου έλεγε ήταν «πρέπει οπωσδήποτε να
χάσεις μερικά κιλά» ή «ελπίζω να μετέφερεις εκείνο το ποσό
όπως σου υπέδειξα» — και όλες οι πόρτες έκλειναν πάλι.

Σημειώσεις η τέχνη του αυτοσφαγιασμού

TLS¹ 16-1-76 «Ο Νίτσε υποστήριξε ότι ο άνθρωπος που
έχει καθαρή βούληση... πρέπει να αναγνωρίσει ότι υπάρχει
κατάλληλη ώρα για να πεθάνει»

Φίλιπ Νίκιτιν: Η αυτοκτονία μπορεί να είναι «εγκλημα-
τική» με την ίδια έννοια που είναι έγκλημα ο φόνος, αλλά
στην περίπτωση μου εξαγνίζεται και καθαγιάζεται από την
απίστευτη ευχαρίστηση που προσφέρει.

¹ Times Literary Supplement, το λογοτεχνικό ένθετο των Times. (Σ.τ.Μ.)

Γουάιλντ Δ

Ίσαμε τώρα έχω πεθάνει καμιά πενηνταριά φορές έως τον αφαλό μου σε λιγότερο από τρία χρόνια, και οι πενήντα αναστάσεις μου έχουν αποδείξει ότι δε γίνεται καμιά ζημιά στα εμπλεκόμενα όργανα αν η ύπνωση διακοπεί εγκαίρως. Χτες καταπιάστηκα για πρώτη φορά με τον θώρακά μου και αμέσως η διαγραφή μού προκάλεσε μια έκσταση ανώτερη απ' όσα είχα νιώσει έως τώρα· παρατήρησα όμως ότι η έκσταση συνοδευόταν από ένα καινοφανές αίσθημα άγχους ή και πανικού ακόμα.

[Περισσότερα]

Ο

Παράξενο είναι που θυμάμαι πόσο δυσκολεύτηκα να βρω ικανοποιητικό μέρος για τα πρώτα μου πειράματα. Σε μια γωνιά του κήπου βρισκόταν μια παλιά κούνια, κρεμασμένη από το κλαδί μιας γέρικης βελανιδιάς. Τα σκοινιά της φαίνονταν αρκετά γερά· το κάθισμα ήταν εξοπλισμένο με μια άνετη ράβδο ασφαλείας, από αυτές που κληρονόμησαν στις μέρες μας οι καρέκλες των τελεφερίκ. Την είχε χρησιμοποιήσει πάρα πολύ πριν από χρόνια η ετεροθαλής αδερφή μου, ένα χοντρούλικο ονειροπαρμένο πλάσμα με κοτσιδάκια που πέθανε πριν φτάσει στην εφηβεία. Τώρα έπρεπε να χρησιμοποιήσω σκάλα για να ανέβω, γιατί το συναισθηματικής αξίας

κειμήλιο είχε υψωθεί σε σημείο που δεν το έφτανε πια άνθρωπος, λόγω της ανάπτυξης του γραφικού, αλλά εντελώς αδιάφορου, δέντρου. Με την ελαφριά ταλάντωση είχα γλιστρήσει στο αρχικό στάδιο μιας ιδιαίτερα γόνιμης ύπνωσης, όταν τα σκοινιά έσπασαν και εκσφενδονίστηκα, μαζί με την κούνια, σ' ένα χαντάκι γεμάτο βάρδα, που έσκισαν ένα κομμάτι από τη ρόμπα με το ζωηρό μπλε χρώμα που έτυχε να φοράω εκείνη την καλοκαιρινή μέρα.

Σβήνω τον εαυτό με τη σκέψη
αίσθηση ότι λιώνεις
Μια *envahissement*, μια εισβολή απολαυστικής αποσύνθεσης (τι θαυμάσιο και ταιριαστό ουσιαστικό!)

παρενέργεια ενός φαρμάκου που χρησιμοποιεί ο αναισθησιολόγος
Δεν έχω ενδιαφερθεί ποτέ για τον αφαλό

.....

εξαλείφω
σβήνω
διαγράφω
απαλείφω
εξαφανίζω
εξολοθρεύω
εκμηδενίζω

Λίγα λόγια για τον συγγραφέα

Ο Βλαντιμίρ Βλαντιμίροβιτς Ναμπόκοφ γεννήθηκε στις 23 Απριλίου 1899 στην Αγία Πετρούπολη της Ρωσίας. Οι Ναμπόκοφ ήταν ονομαστοί για την υψηλή κουλτούρα τους και την αφοσίωσή τους στα κοινά, και ο Ναμπόκοφ ο πρεσβύτερος ήταν γνωστός αντίπαλος του αντισημιτισμού κι ένας εκ των ηγετών των Καντέτ, του κόμματος της αντιπολίτευσης. Το 1919, μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση, πήρε την οικογένειά του μαζί του στην εξορία. Έπειτα από τρία χρόνια τον πυροβόλησαν θανάσιμα σε μια πολιτική συγκέντρωση στο Βερολίνο, ενώ προσπαθούσε να προστατέψει τον ομιλητή από δεξιούς εκτελεστές.

Η οικογένεια των Ναμπόκοφ ήταν τρίγλωσση, και ο Βλαντιμίρ, ήδη από παιδί, διάβαζε Γουέλς, Πόε, Μπράουνινγκ, Κιτς, Φλομπέρ, Βερλαίν, Ρεμπό, Τολστόι και Τσέχοφ, μαζί με τα δημοφιλή ψυχαγωγικά αναγνώσματα των Σερ Άρθουρ Κόναν Ντόυλ και Ιούλιου Βερν. Όταν ήταν νέος, σπούδασε σλαβικές και ρομανικές γλώσσες στο Κολέγιο Τρίνιτυ του Κέμπριτζ, απ' όπου αποφοίτησε το 1922. Τα επόμενα δεκαοχτώ χρόνια έζησε στο Βερολίνο και το Παρίσι, όπου έγραψε πληθώρα έργων στα ρωσικά με το ψευδώνυμο Σιρίν και εξασφάλιζε τα προς το ζην κάνοντας μεταφράσεις, μαθήματα αγγλικών και τένις και δημιουργώντας τα πρώτα σταυρόλεξα στα ρωσικά. Το 1925 παντρεύτηκε τη Βέρα Σλόνιμ, με την οποία έκανε ένα παιδί, τον Ντιμίτρι.

Έχοντας φύγει ήδη από τη Ρωσία και τη Γερμανία, ο Ναμπόκοφ έγινε ξανά πρόσφυγας το 1940, όταν αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη Γαλλία για τις Ηνωμένες Πολιτείες. Εκεί δίδαξε στο Γουέλσλεϋ, το Κορνέλ και το Χάρβαρντ. Επίσης εγκατέλειψε τη συγγραφή στα ρωσικά και άρχισε να γράφει μυθιστορήματα στα αγγλικά. Στον επίλογο της *Λολίτας* ισχυρίστηκε ότι «Η προσωπική μου τραγωδία, που δεν μπορεί, και μάλιστα δε θα έπρεπε, να αφορά κανέναν, έγκειται στο ότι αναγκάστηκα να εγκαταλείψω το φυσικό μου ιδίωμα, την αβίαστη, πλούσια και απεριόριστα εκφραστική ρωσική μου γλώσσα για ένα είδος αγγλικών δευτέρας κατηγορίας που δε διαθέτουν κανένα από κείνα τα σύνεργα —τον απατηλό καθρέφτη, το μαύρο βελούδινο φόντο, τους υπονοούμενους συσχετισμούς και παραδόσεις— τα οποία ο αυτόχθονας θαυματοποιός, ενώ οι ουρές του φράγκου του ανεμίζουν, μπορεί να χρησιμοποιήσει μαγικά για να υπερβεί την κληρονομιά του με τον δικό του τρόπο». Κι όμως κατά την αμερικανική συγγραφική περίοδο του Ναμπόκοφ δημιουργήθηκαν έργα που εύλογα θεωρούνται τα σπουδαιότερά του, όπως η *Επικίνδυνη στροφή* [*Bend Sinister*] (1947), η *Λολίτα* [*Lolita*] (1955), ο *Πνιν* [*Pnin*] (1955) και η *Χλωμή φωτιά* [*Pale Fire*] (1962), και μεταφράστηκαν στα αγγλικά τα μυθιστορήματα που είχε συγγράψει στα ρωσικά. Επίσης ανέλαβε να μεταφράσει στα αγγλικά έργα του Λέρμοντοφ και του Πούσκιν και συνέγραψε αρκετά βιβλία κριτικής. Ο Βλαντιμίρ Ναμπόκοφ πέθανε σ' ένα νοσοκομείο κοντά στο Μοντρέ της Ελβετίας το 1977.